

CZY KOŁDRA JEST ZA KRÓTKA?
REFORMY I MODERNIZACJA
SIŁ ZBROJNYCH USA

Jacek Tarociński

CZY KOŁDRA JEST ZA KRÓTKA?

REFORMY I MODERNIZACJA
SIŁ ZBROJNYCH USA

Jacek Tarociński

© Copyright by Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia

REDAKCJA MERYTORYCZNA

Justyna Gotkowska

REDAKCJA

Tomasz Strzelczyk

WSPÓŁPRACA

Katarzyna Kazimierska, Matylda Skibińska

MAPY

Wojciech Mańkowski

OPRACOWANIE GRAFICZNE

OSW

SKŁAD

Wojciech Mańkowski

ZDJĘCIE NA OKŁADCE

Infinite_Eye / Shutterstock.com

Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia
ul. Koszykowa 6a, 00-564 Warszawa
tel.: (+48) 22 525 80 00, info@osw.waw.pl

  www.osw.waw.pl

ISBN 978-83-68327-56-4

Spis treści

TEZY | 5

I. SIŁY ZBROJNE USA: W KIERUNKU RYWALIZACJI Z RÓWNORZĘDNYM PRZECIWNIKIEM | 8

II. WOJSKA LĄDOWE: PRZYGOTOWANIA DO PEŁNOSKALOWEJ WOJNY | 14

1. US Army – stan na dziś | **14**
2. *Army of 2030* – założenia reformy | **19**
3. Wyzwania | **31**
4. Konsekwencje dla Europy | **32**

III. SIŁY POWIETRZNE: PROCES ZMIANY GENERACYJNEJ | 34

1. Siły powietrzne dziś: starzejąca się flota, rosnące koszty i malejące możliwości | **34**
2. Przyszłość: przewaga technologiczna i liczebna | **44**
3. Wyzwania | **46**
4. Konsekwencje dla Europy | **49**

IV. MARYNARKA WOJENNA: PRÓBA ODBUDOWY PO DEKADACH ZANIEDBAŃ I BŁĘDNYCH DECYZJI | 53

1. Marynarka Wojenna USA – stan na dziś | **53**
2. Ambitne plany i wątpliwości dotyczące ich realizacji | **57**
3. Wyzwania | **60**
4. Konsekwencje dla Europy | **63**

V. KORPUS PIECHOTY MORSKIEJ WYMYŚLA SIĘ NA NOWO | 65

1. Korpus Piechoty Morskiej – dotychczasowe zadania | **65**
2. Reforma – odpowiedź na chińskie wyzwanie | **68**
3. Wyzwania | **73**
4. Konsekwencje dla Europy | **74**

VI. SIŁY KOSMICZNE: NOWA DOMENA WALKI | 78

1. Siły kosmiczne – najmłodszy rodzaj amerykańskich sił zbrojnych | **78**
2. Kosmos jako domena walki | **80**
3. Wyzwania i zagrożenia | **81**

WYKAZ AKRONIMÓW | 83

TEZY

- **Toczące się i planowane reformy oraz modernizacja Sił Zbrojnych USA** przygotowują je do ewentualnej pełnoskalowej konfrontacji o wysokiej intensywności z przeciwnikiem dysponującym zbliżonymi do nich zdolnościami – Chińską Republiką Ludową. Procesy te odzwierciedlają nasilające się uprzywilejowanie Indo-Pacyfiku w amerykańskiej polityce zagranicznej i bezpieczeństwa. Rywalizacja z Chinami i powstrzymywanie ich w tym regionie znajdują się w centrum strategicznej refleksji Waszyngtonu od ponad dekady. „Zwrot na Pacyfik” zapowiedział już Barack Obama, natomiast programy reform i modernizacji Sił Zbrojnych Stanów Zjednoczonych pod tym kątem zaprezentowano opinii publicznej pod koniec pierwszej kadencji Donalda Trumpa, po czym realizowała je bez większych zmian administracja Joego Bidena. Z wojskowego punktu widzenia problem stanowi możliwość wystąpienia takiego konfliktu jednocześnie na Indo-Pacyfiku i w obszarze euroatlantyckim. Obecne i planowane Siły Zbrojne USA nie będą w stanie w pełni zaangażować się na dwóch teatrach działań. W średniej i dalszej perspektywie zmiana priorytetów będzie skutkowałą zmniejszeniem obecności wojskowej Stanów Zjednoczonych w Europie i na Bliskim Wschodzie. W razie zaistnienia kryzysu czy konfliktu w Azji Południowo-Wschodniej można się spodziewać przekierowania większości amerykańskich zdolności z innych części świata, w tym Europy, właśnie tam.
- **Wojska Lądowe USA (US Army)** znajdują się obecnie w trakcie najbardziej kompleksowej w historii reformy i restrukturyzacji, która ma przygotować je do prowadzenia pełnoskalowego konfliktu o wysokiej intensywności z przeciwnikiem dysponującym porównywalnymi zdolnościami. Oznacza to cofnięcie zmian z 2005 r., w efekcie których US Army przystosowywano do prowadzenia operacji w ramach „wojny z terroryzmem”. Wojska Lądowe USA jako jedyny rodzaj sił zbrojnych przygotowują się do jednoczesnego prowadzenia działań w symetrycznym konflikcie w Europie i na Indo-Pacyfiku, budując zarazem ciężkie dywizje pancerne dostosowane do europejskiego pola walki i lekkie dywizje piechoty zoptymalizowane pod pacyficzne wyspy tropikalne. Priorytetyzacja Indo-Pacyfiku będzie jednak obniżać dostępność amerykańskich sił lądowych dla Europy. Spośród 19 dywizji zaledwie cztery będą stanowiły formacje ciężkie.
- **Siły Powietrzne USA (US Air Force)** są jedynymi na świecie siłami powietrznymi, które angażują się globalnie i ciągle, a przy tym wspierają całość sił zbrojnych państwa. Aktualnie trwa generacyjna wymiana ich

samolotów, lecz napotyka ona liczne opóźnienia, które już negatywnie wpłynęły na zdolności amerykańskiego lotnictwa. Ponadto zamawia się za mało maszyn względem planów i potrzeb, a długotrwałość cyklu produkcyjnego współczesnych samolotów i brak ich rezerw oraz przewlekłość procesu kształcenia pilotów sprawiają, że ciągłe straty przy potencjalnym przedłużającym się konflikcie mogą upośledzać działanie tego rodzaju sił zbrojnych. Docelowa wielkość i planowany poziom zaawansowania technologicznego US Air Force powinny pozwolić na prowadzenie jednoczesnych operacji na teatrze europejskim i indopacyficznym, jednak w obecnym dziesięcioleciu ani rozmiar tych wojsk, ani rozmiar ich przewagi technologicznej nie zostaną osiągnięte.

- **Marynarkę Wojenną USA (US Navy)** trapią głębokie problemy, a ambitne plany naprawcze są najprawdopodobniej nierealizowalne. Potrzeba bardzo kosztownych i wieloletnich inwestycji, przede wszystkim w stocznie i możliwości produkcyjne nowych okrętów, ale niezależnie od podjętych działań do końca tej dekady niewiele się zmieni. Zmniejszanie się w najbliższych latach potencjału US Navy w zestawieniu z rozrostem Marynarki Wojennej ChRL będzie niosło ogromne wyzwanie dla Pentagonu, co wymusi dalsze osłabianie obecności US Navy na obszarze euroatlantyckim i przekierowywanie zasobów na Indo-Pacyfik. W razie potencjalnej wojny z Chinami należy się spodziewać niemal całkowitego wycofania się tych wojsk z innych rejonów i niemal wyłącznego skupienia się właśnie na Indo-Pacyfiku. Bez tak radykalnego ruchu Stany Zjednoczone nie wygenerują odpowiednio dużych sił, które w przypadku przedłużającego się konfliktu będą przecież rotowane na wielotygodniowe naprawy i obsługi dokowe. Marynarka Wojenna USA, ale też – w mniejszym stopniu – US Air Force w XXI wieku nie były dotychczas w stanie przewyciężyć trudności ze starzeniem się oraz wymianą uzbrojenia i sprzętu wojskowego. W połączeniu z szybko przyrastającym potencjałem wojskowym ChRL stanowi to główne zagrożenie dla USA i ich sojuszników w scenariuszu ewentualnego konfliktu o charakterze globalnym.
- **Korpus Piechoty Morskiej USA (USMC)** przechodzi największą reformę od czasów II wojny światowej – zmianie ulega cała jego struktura, jak również większość uzbrojenia i sprzętu wojskowego. Przebudowa jest podyktowana niemal wyłącznie wyzwaniami teatru indopacyficznego i przeciwdziałaniem zdolnościom projekcji siły rozwijanym przez Pekin. USMC zmniejsza więc swoją obecność w Europie pod względem ilościowym – Indo-Pacyfikowi już dziś poświęcone są dwie trzecie sił Korpusu, natomiast pozostałe mają

operować nie tylko w Europie, lecz także na całym świecie, a co więcej – zajmują ostatnie miejsce w kolejce do modernizacji. W razie wojny Stanów Zjednoczonych z Chinami siły Korpusu Piechoty Morskiej USA zostaną przerzucone na Indo-Pacyfik w całości, niezależnie od kryzysów na innych teatrach. Jeśli zaś do takiego konfliktu zbrojnego nie dojdzie, nadal będą odgrywały ważną rolę w wielodomenowych działaniach w Europie Północnej, wspierając NATO w rozpoznawaniu i monitorowaniu sytuacji w regionie nordyckim.

I. SIŁY ZBROJNE USA: W KIERUNKU RYWALIZACJI Z RÓWNOZRĘDNYM PRZECIWNIKIEM

Era priorytetyzowania przez Stany Zjednoczone operacji reagowania kryzysowego o niskiej intensywności definitywnie dobiegła końca i po dwóch dekadach ich siły zbrojne wracają do przygotowań do możliwej pełnoskalowej konfrontacji z równorzędnym przeciwnikiem. Już w 2004 r. administracja George'a W. Busha zaczęła rozważać pogłębienie relacji z sojusznikami w Azji, rewizję obecności wojsk w tym regionie oraz zbadanie doktrynalnych innowacji w celu wzmocnienia własnych zdolności militarnych tamże¹. W listopadzie 2011 r. Barack Obama po raz pierwszy retorycznie podkreślił zwrot Stanów Zjednoczonych ku Azji (*pivot to Asia*) podczas przemówienia w stolicy Australii Canberze. Osiem lat później, za pierwszej kadencji Donalda Trumpa, Indo-Pacyfik pierwszy raz uznano za najważniejszy obszar globu w dokumentach Departamentu Obrony USA. Opublikowana zaś w 2023 r., jeszcze w trakcie prezydentury Joego Bidena, strategia militarna² głosiła, że Stany Zjednoczone muszą ustalić pierwszeństwo teatrów działań, i wskazała Indo-Pacyfik jako ten najistotniejszy. Stawia ona Siłom Zbrojnym USA następujące cele:

- obronę Stanów Zjednoczonych przed zagrożeniami ze wszystkich domen priorytetowo traktując Chiny,
- odstraszenie ataków strategicznych i innych rodzajów agresji przeciwko Stanom Zjednoczonym, sojusznikom i partnerom,
- zapewnienie Siłom Połączonym zdolności bojowych niezbędnych do zwycięstwa w konflikcie z Chinami na Indo-Pacyfiku, a następnie z Rosją w Europie,
- skoncentrowanie modernizacji technicznej i nietechnicznej na utworzeniu odpornych Sił Połączonych oraz utrzymaniu zdolności reagowania na kryzysy.

Reformy i modernizacja poszczególnych rodzajów wojsk są podyktowane logice rywalizacji z Chińską Republiką Ludową (ChRL). Mają one za zadanie przede wszystkim odstraszać Chiny i zapobiegać ich potencjalnej agresji na

¹ M.E. Manyin et al., *Pivot to the Pacific? The Obama Administration's "Rebalancing" Toward Asia*, Congressional Research Service, 28.03.2012, s. 2, sgp.fas.org, za: apps.dtic.mil.

² *National Military Strategy 2022*, Joint Chiefs of Staff, 2022, jcs.mil.

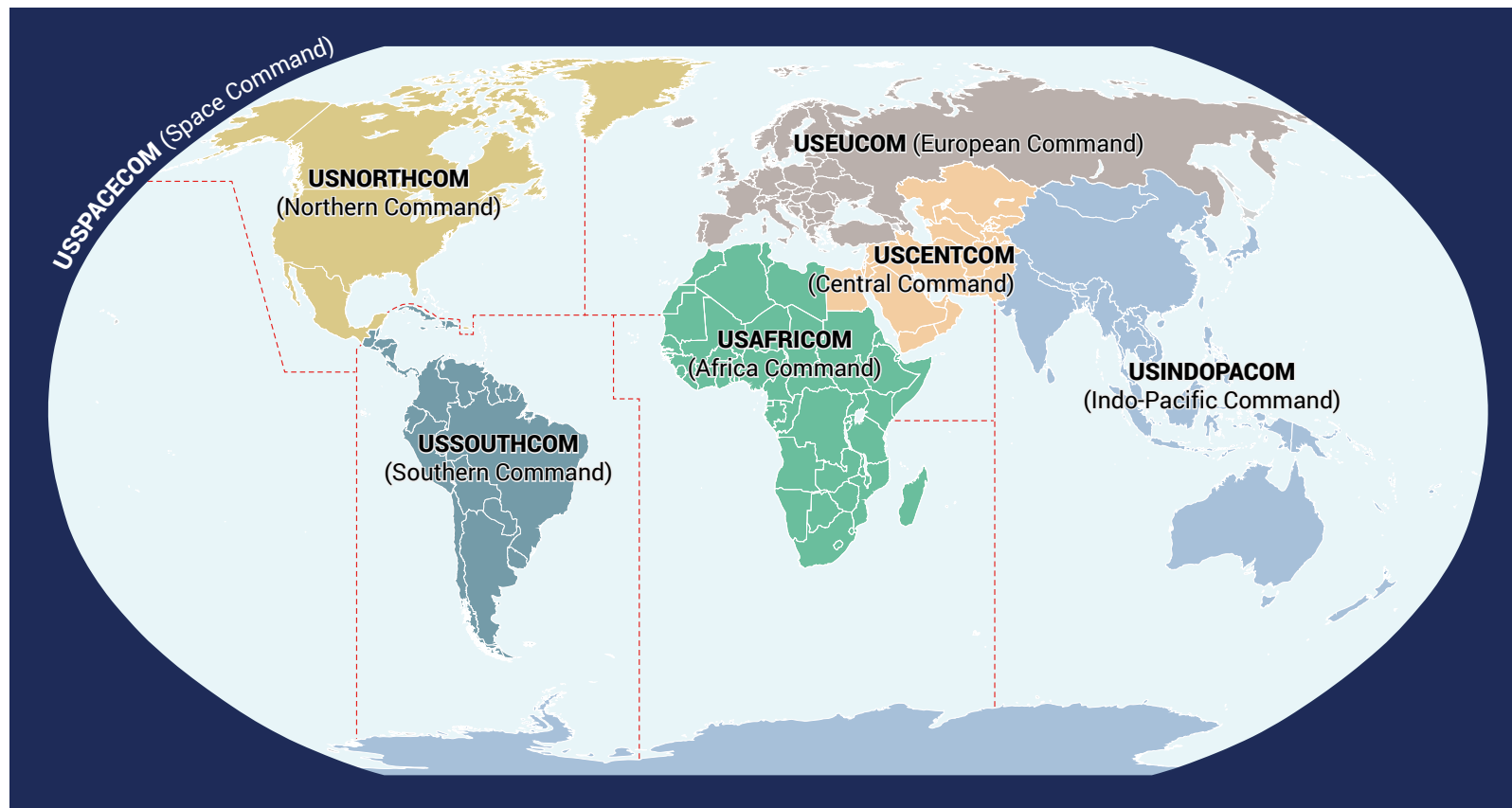
Indo-Pacyfiku, a dopiero w dalszej kolejności uniemożliwić rosyjską agresję w Europie.

Wszystkie rodzaje Sił Zbrojnych USA – wojska lądowe, siły powietrzne, siły kosmiczne, marynarka wojenna i Korpus Piechoty Morskiej – przekształcają się więc, aby skuteczniej przeciwdziałać ewentualnym eskalacjom zwłaszcza w regionie indopacyficznym. Zmiany w pierwszym rządzie nakierowano na odbudowę zdolności logistycznych, wymuszaną zarówno przez ogromne odległości na indopacyficznym teatrze działań, jak i przez materiałochłonny charakter pełnoskalowej wojny. Ponadto Stany Zjednoczone chcą zwiększyć swoją przewagę technologiczną jako przeciwwagę dla przewagi masowej potencjalnego przeciwnika. Opisane w raporcie procesy rozpoczęły się jeszcze za pierwszej prezydentury Trumpa i bez większych modyfikacji były kontynuowane przez administrację Bidena. Druga kadencja Trumpa to zarazem priorytyzacja zachodniej hemisfery, ale ewentualne operacje militarne w tym rejonie nie wymagają wprowadzania większych zmian w siłach zbrojnych – choć mogą oznaczać zwiększenie obecności wojskowej USA w Ameryce Południowej.

Również struktury dowodzenia poziomu strategicznego Sił Zbrojnych Stanów Zjednoczonych ulegną przekształceniu, odzwierciedlając polityczne priorytety. Obecnie na najwyższym poziomie strategicznym istnieje siedem geograficznych i cztery funkcjonalne połączone dowództwa, zarządzające całością wydelegowanych do nich sił i środków we wszystkich domenach. W czerwcu 2025 r. prezydent Trump zarządził przeniesienie Grenlandii z regionu odpowiedzialności USEUCOM do USNORTHCOM³. Najpewniej te odpowiedzialne za Europę (USEUCOM) i Afrykę (USAFRICOM) zostaną połączone, co będzie oznaczało powrót do stanu sprzed 2008 r. Dodatkowo powstanie jedno dowództwo odpowiedzialne za oba kontynenty amerykańskie (od Grenlandii po Falklandy) w miejsce obecnych, zajmujących się Ameryką Północną (USNORTHCOM) i Południową (USSOUTHCOM). Uwolnione w ten sposób zasoby zostaną przekierowane na Indo-Pacyfik (USINDOPACOM).

³ *Statement by Chief Pentagon Spokesman, Sean Parnell on the Unified Command Plan*, U.S. Department of War, 17.06.2025, war.gov.

Mapa 1. Zasięg odpowiedzialności siedmiu geograficznych dowództw połączonych Sił Zbrojnych USA

Cztery funkcjonalne dowództwa połączone

Dowództwo Strategiczne (USSTRATCOM) – odpowiada za amerykański arsenał nuklearny oraz za działania rozpoznawcze, cybernetyczne i informacyjne związane z jego potencjalnym użyciem,

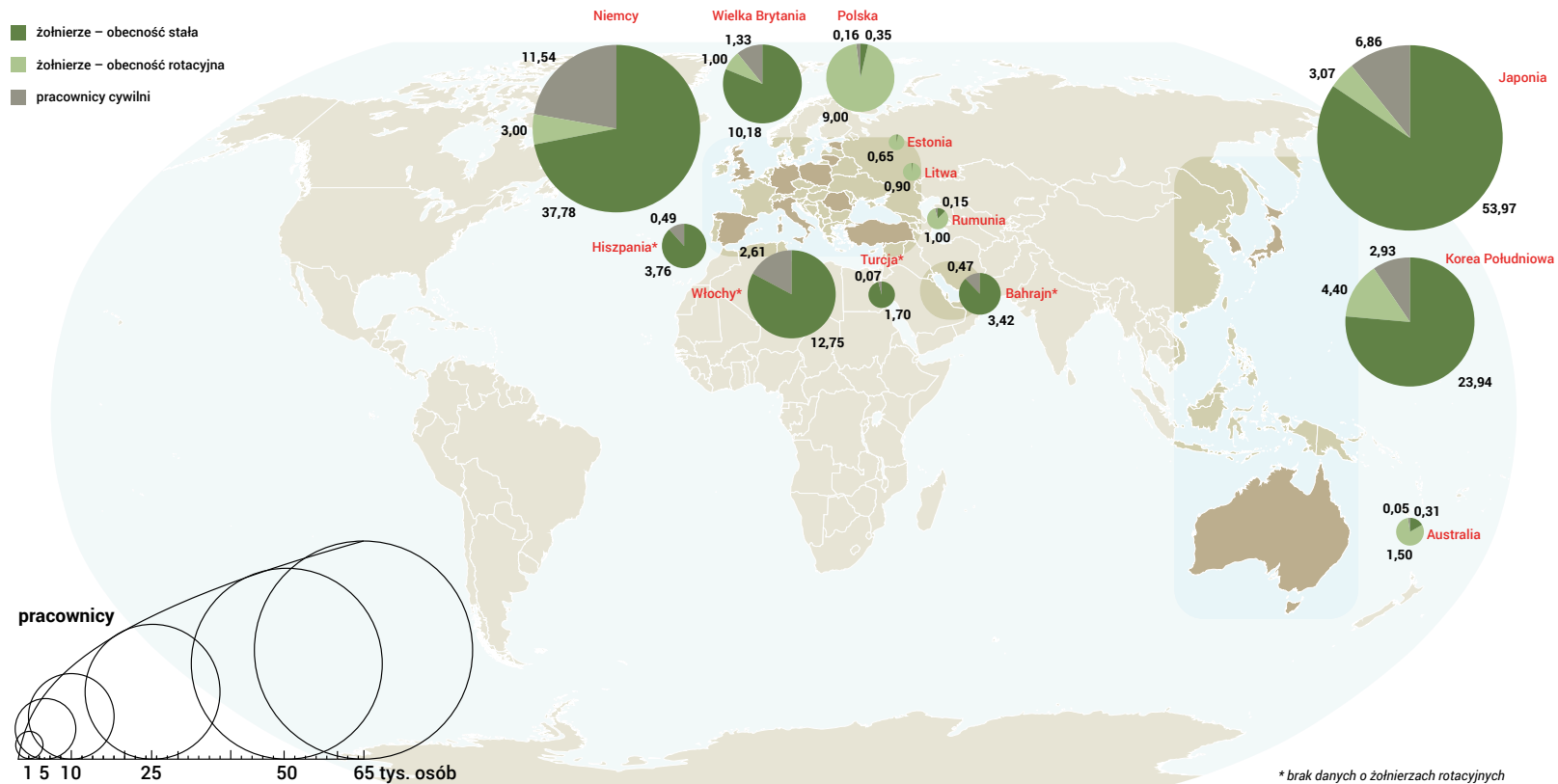
Dowództwo Cybernetyczne (USCYBERCOM) – odpowiada za całość działań prowadzonych w cyberprzestrzeni,

Dowództwo Operacji Specjalnych (USSOCOM) – scala formacje specjalne wszystkich rodzajów sił zbrojnych, wytwarzając efekt synergii i zapobiegając dublowaniu się zdolności, a także prowadzi utajnione operacje specjalne,

Dowództwo Transportowe (USTRANSCOM) – odpowiada za przerzut sił pomiędzy regionami geograficznymi oraz – do pewnego stopnia – w ramach poszczególnych regionów.

Przekierowanie środka ciężkości Sił Zbrojnych USA na odstraszenie ChRL na Indo-Pacyfiku oraz zwiększenie ich zaangażowania w Ameryce Południowej przełożą się na kształt ich obecności wojskowej na świecie. Aktualnie ponad 200 tys. żołnierzy i ok. 35 tys. pracowników cywilnych Departamentu Obrony Stanów Zjednoczonych jest rozmieszczonych za granicą na stałe, a ok. 50 tys. – na zasadzie rotacyjnej. Lata 2022–2025 przyniosły powrót do wzrostu zaangażowania w Europie, przede wszystkim poprzez zwiększenie rotacyjnej obecności na wschodniej flance NATO w związku z rosyjską pełnoskalową inwazją na Ukrainę. Krótko- i średnioterminowo może dojść do ograniczenia liczby żołnierzy oraz przekierowania zasobów i uwagi na regiony indopacyficzny i południowoamerykański, przy czym daleko idące zmiany w zakresie obecności stałej z przyczyn logistycznych będą trwały wiele lat.

Mapa 2. Państwa z najliczniejszą amerykańską obecnością wojskową (stan na 30 września 2025 roku)

Źródło: *Number of Military and DoD Appropriated Fund (APF) Civilian Personnel* (aktualizacja z 30 września 2025 r.).

Opisane w kolejnych rozdziałach raportu procesy modernizacyjne poszczególnych rodzajów sił zbrojnych to wynik nie tylko analizy na poziomie wojskowym w Pentagonie, prowadzonej w oparciu o wytyczne kolejnych administracji, lecz także kompromisu politycznego. Przyjmowany co roku przez Kongres USA National Defence Authorization Act (NDAA) szczegółowo określa uzbrojenie i sprzęt wojskowy, które Pentagon zobowiązany jest zakontraktować w danym roku. Ustanawia również ramy finansowania projektów wieloletnich.

W procesie ustawodawczym Departament Obrony USA oraz poszczególne rodzaje sił zbrojnych składają propozycje budżetowe w zakresie modernizacji i reform armii. Stanowią one następnie przedmiot dyskusji i korekt w komisjach ds. sił zbrojnych Izby Reprezentantów i Senatu. Ostatecznie amerykański budżet obronny należy więc uznać za wypadkową chęci i celów poszczególnych administracji, skorygowaną o wizje i interesy różnych grup kongresmenów.

II. WOJSKA LĄDOWE: PRZYGOTOWANIA DO PEŁNOSKALOWEJ WOJNY

Gdy weźmie się pod uwagę procesy transformacyjne ostatnich 20 lat, Wojska Lądowe USA – US Army – znajdują się aktualnie w trakcie najbardziej kompleksowej reformy i restrukturyzacji w historii (*Army of 2030*). Ma je ona przygotować do prowadzenia pełnoskalowego konfliktu o wysokiej intensywności z przeciwnikiem, który dysponuje porównywalnymi zdolnościami. Oznacza to de facto cofnięcie zmian z 2005 r.⁴, w efekcie których wcześniejsze brygady przekształcono we współczesne brygadowe zespoły bojowe (*brigade combat teams*, BCT), a US Army przystosowywano do prowadzenia operacji w ramach „wojny z terroryzmem” po atakach z 11 września 2001 r. Pierwszym krokiem instytucjonalnym na drodze do wdrożenia obecnej reformy było utworzenie Dowództwa Przyszłości Wojsk Lądowych (AFC), równorzędnego Dowództwu Sił (FORSCOM), Dowództwu Szkolenia i Doktryny (TRADOC) oraz Dowództwu Materiałowemu Wojsk Lądowych (AMC). W 2018 r. po latach analiz opublikowano koncepcję operacji wielodomenowych, po czym w 2022 r. ukonstytuowano ją jako doktrynę. Druga administracja Donalda Trumpa wprowadziła w niej znaczące modyfikacje na szczeblu taktycznym, jednocześnie nie zmieniając założeń ogólnych i operacyjnych.

1. US Army – stan na dziś

Aktualnie głównymi pododdziałami taktycznymi Wojsk Lądowych USA są, jak wspomniano, BCT, natomiast formacje szczebla dywizji, korpusu i dowództw geograficznych służą ich wsparciu. Przekształcenie brygad w brygadowe zespoły bojowe w 2005 r. oznaczało zatwierdzenie doraźnego sposobu operowania US Army w Iraku od początku inwazji w 2003 r. Dywizje delegowały wówczas swoje pododdziały wsparcia do brygad w celu zapewnienia im większej autonomii działania. W konsekwencji bataliony rozpoznania, artylerii, inżynieryjne i logistyczne, które tradycyjnie w wojskach amerykańskich należały do poziomu dywizyjnego, przeniesiono na stałe do brygad, co w przypadku formacji inżynieryjnych i rozpoznawczych skutkowało potrojeniem ich liczby. Umożliwiło to samodzielne operowanie stosunkowo niedużymi siłami nie tylko w rozproszeniu, lecz także na nowym polu walki, gdzie linearna konfrontacja sił manewrowych zamieniła się w prowadzone na dużym terytorium działania stabilizacyjne i antyterrorystyczne. Dywizje przejęły od tamtej pory

⁴ *The U.S. Army. A Modular Force for the 21st Century*, „Association of the United States Army Torchbearer Issue”, marzec 2005, ausa.org.

funkcję modułowych dowództw, które na szczeblu operacyjnym zajmowały się dowodzeniem całością sił znajdujących się na danym obszarze, odgrywając tym samym rolę zimnowojennych korpusów⁵.

To wtedy wprowadzono też nowy model generowania sił (Army Force Generation, ARFORGEN) gotowych do rozmieszczenia operacyjnego poza Stanami Zjednoczonymi. Po raz pierwszy od II wojny światowej US Army zaczęła szeroko korzystać z jednostek Gwardii Narodowej i rezerwy w czasie pokoju. W 2006 r. ARFORGEN wdrożył ciągły, powtarzalny i zazębiający się cykl, w którym poszczególne zespoły brygadowe najpierw przebywały za granicą (do 15 miesięcy, zwykle osiem), następnie odpoczywały (w US Army przez sześć miesięcy, w Gwardii Narodowej – do 12) oraz przygotowywały się, ćwicząc i zgrywając pododdziały do kolejnego rozmieszczenia (w US Army do 24 miesięcy, w Gwardii Narodowej – do 36)⁶. Aż do 2023 r. aktywność w ramach Wojsk Lądowych USA (awanse, modernizacja techniczna, szkolenia) była w pełni podporządkowana temu cyklowi, co sprawiało, że implementacja najdrobniejszych zmian w odniesieniu do całości wojsk trwała długie lata. Jednocześnie Pentagon stale dysponował znaczną liczbą gotowych do natychmiastowego działania brygadowych zespołów bojowych⁷.

Ostatecznie po szeregu ewolucyjnych zmian lat 2006–2021 US Army dysponuje:

- 34 brygadowymi zespołami bojowymi piechoty (*infantry brigade combat team*, IBCT), w tym pięcioma o specjalności powietrzno-desantowej, trzema o specjalności desantowo-szturmowej i 20 w Gwardii Narodowej (w tym jednym o specjalności górskiej) – pozostałe nie mają specjalności,
- 16 pancernymi brygadowymi zespołami bojowymi (*armored brigade combat team*, ABCT), w tym pięcioma w Gwardii Narodowej,
- 9 brygadowymi zespołami bojowymi Stryker (*Stryker brigade combat team*, SBCT), w tym dwoma w Gwardii Narodowej,
- 21 brygadami lotnictwa wojsk lądowych (*combat aviation brigade*, CAB), w tym 9 w Gwardii Narodowej.

⁵ Przykładowo w 2009 r. w skład Wielonarodowej Dywizji Bagdad wchodziło dowództwo 1. Dywizji Kawalerii, ale podporządkowano mu brygady z czterech innych dywizji, a bojowe zespoły brygadowe formalnie należące do 1. Dywizji Kawalerii znajdowały się pod dowództwem 25. Dywizji Piechoty w innej części Iraku.

⁶ *Army Force Generation (ARFORGEN) The Army's Core Process*, US Army, 2.03.2010, za: web.archive.org.

⁷ *The Army's Regionally Aligned Readiness and Modernization Mode*, Congressional Research Service, 22.09.2022, congress.gov.

Każdy rodzaj BCT opiera się na innym uzbrojeniu i pojazdach, lecz wszystkie cechują się podobną strukturą (zob. tabela 1). US Army jest stale i rotacyjnie zaangażowana na całym świecie, co stanowi znaczny wysiłek logistyczny. W każdej chwili co najmniej dwa ABCT, dwa IBCT, dwa CAB i jeden SBCT przebywają rotacyjnie poza Stanami Zjednoczonymi (zob. tabela 2).

Tabela 1. Struktura brygadowych zespołów bojowych wojsk lądowych USA w grudniu 2021 roku

Pododdziały	Typ BCT		
	armored brigade combat team (ABCT)	stryker brigade combat team (SBCT)	infantry brigade combat team (IBCT)
sztab i kompania dowodzenia (HHC)	sztab i kompania dowodzenia	sztab i kompania dowodzenia	sztab i kompania dowodzenia
szwadron kawalerii	<ul style="list-style-type: none"> • trzy kompanie rozpoznawcze (po 13 BWP i dwa moździerze 120 mm) • kompania czołgów (14 szt.) 	<ul style="list-style-type: none"> • trzy kompanie rozpoznawcze • kompania wsparcia ogniowego (dziewięć wyrzutni przeciwpancernych pocisków kierowanych M1134 TOW) 	<ul style="list-style-type: none"> • dwie kompanie rozpoznawcze (zmotoryzowane) • kompania rozpoznawcza
3 × batalion mieszany/zmotoryzowany/piechoty	<ul style="list-style-type: none"> • HHC (cztery moździerze 120 mm) • w sumie pięć kompanii czołgów (każda po 14 szt.) • w sumie cztery kompanie zmechanizowane (każda po 14 BWP) 	<ul style="list-style-type: none"> • HHC (cztery moździerze 120 mm) • trzy kompanie zmotoryzowane (każda po 14 KTO Stryker i dwa moździerze 120 mm) 	<ul style="list-style-type: none"> • HHC (cztery moździerze 120 mm) • trzy kompanie piechoty • kompania wsparcia ogniowego (sześć przeciwpancernych zestawów TOW, sześć granatników automatycznych Mk19, sześć ciężkich karabinów maszynowych M2)

Pododdziały	Typ BCT		
	armored brigade combat team (ABCT)	stryker brigade combat team (SBCT)	infantry brigade combat team (IBCT)
batalion artylerii	<ul style="list-style-type: none"> • trzy baterie (każda po sześć szt.) M109A6 Paladin 155 mm 	<ul style="list-style-type: none"> • trzy baterie (każda po sześć szt.) M777 155 mm 	<ul style="list-style-type: none"> • dwie baterie (każda po sześć szt.) M119 105 mm • bateria (sześć szt.) M777 155 mm
batalion inżynieryjny	<ul style="list-style-type: none"> • dwie kompanie inżynieryjno-saperskie • kompania łączności • kompania wywiadu wojskowego 	<ul style="list-style-type: none"> • dwie kompanie inżynieryjno-saperskie • kompania łączności • kompania wywiadu wojskowego 	<ul style="list-style-type: none"> • dwie kompanie inżynieryjno-saperskie • kompania łączności • kompania wywiadu wojskowego
batalion logistyczny	<ul style="list-style-type: none"> • kompania transportowa • kompania techniczna • kompania medyczna + po kompanii zabezpieczenia dla każdego batalionu 	<ul style="list-style-type: none"> • kompania transportowa • kompania techniczna • kompania medyczna + po kompanii zabezpieczenia dla każdego batalionu 	<ul style="list-style-type: none"> • kompania transportowa • kompania techniczna • kompania medyczna + po kompanii zabezpieczenia dla każdego batalionu

Źródło: Supplemental Manual 3-90 Force Structure Reference Data [ABCT/SBCT/IBCT](#), The Maneuver Center of Excellence (MCoE), lipiec 2016.

Tabela 2. Formacje US Army rozmieszczone poza kontynentalnymi Stanami Zjednoczonymi

	US Army Europe and Africa	US Army Pacific	US Army Central
Stale	<p>Dowództwo V Korpusu, Polska</p> <p>2 Pułk Kawalerii (SBCT), Niemcy</p> <p>173 Brygada Powietrznodesantowa (IBCT), Włochy</p> <p>12 Brygada Lotnictwa Wojsk Lądowych (CAB), Niemcy</p> <p>41 Brygada Artylerii, Niemcy</p> <p>Dowództwo Wielodomenowe – Europa z 2 Wielodomenowej Grupy Zadaniowej (2nd Multi-Domain Task Force), Niemcy</p> <p>10 Dowództwo Obrony Przeciwlotniczej i Przeciwrakietowej z 52 Brygady Obrony Powietrznej, Niemcy</p>	<p>11 Dywizja Powietrznodesantowa – Alaska</p> <p>25 Dywizja Piechoty – Hawaje</p> <p>8 Armia, Republika Korei</p> <p>Dowództwo 2 Dywizji Piechoty, Republika Korei</p> <p>210 Brygada Artylerii Rakietowej, Republika Korei</p> <p>35 Brygada Obrony Powietrznej, Republika Korei</p> <p>38 Brygada Obrony Powietrznej, Japonia</p>	
Rotacyjnie	<p>wysunięte dowództwo dywizji, Polska</p> <p>dwa pancerne brygadowe zespoły bojowe (ABCT), Polska (pojedyncze bataliony na Litwie, w Estonii i w Niemczech)</p> <p>brygada lotnictwa wojsk lądowych (CAB), pododdziały rozproszone w państwach wschodniej flanki</p> <p>batalion piechoty (KFOR), Kosowo</p>	<p>brygadowy zespół bojowy Stryker (SBCT), Republika Korei</p> <p>dywizjon artylerii rakietowej, Republika Korei</p>	<p>wysunięte dowództwo dywizji, lokalizacja nieznana</p> <p>brygadowy zespół bojowy piechoty (IBCT), lokalizacja nieznana</p> <p>brygada lotnictwa wojsk lądowych (CAB), lokalizacja nieznana</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów US Army.

2. Army of 2030 - założenia reformy

W 2021 r. TRADOC poinformowało o rozpoczęciu reformy nazwanej wtedy *Way-Point 2028*. Miano to szybko zmieniono na *Army of 2030*, a obecnie proces implementacji zmian organizacyjnych i technicznych nazywany jest transformacją w kontakcie (*transformation in contact*). Jej główny cel to przekształcenie do 2030 r. US Army w wojska zdolne operować w środowisku wielodomenowym jako część połączonych Sił Zbrojnych USA i sił sojusznicznych przeciwko wrogowi o podobnym potencjale wojskowym. Podstawową oś reformy stanowi odejście od BCT i powrót do dywizji jako jednostki taktycznej wraz z odtworzeniem operacyjnego charakteru korpusów (w ostatnich 20 latach pełniły one w pierwszej kolejności funkcje administracyjno-szkolne). Pierwotnie przedstawiono pięć standardowych typów dywizji:

- wzmocnioną dywizję pancerną (*reinforced armor division*),
- dywizję pancerną (*armor division*),
- lekką dywizję piechoty (*light division*),
- dywizję powietrznodesantową (*airborne division [joint forcible entry, JFE]*),
- dywizję desantowo-szturmową (*air assault division [joint forcible entry, JFE]*).

Docelowo US Army, bez zmiany liczby ani typów brygad, miała dysponować trzema wzmocnionymi dywizjami pancernymi (w tym jedną w Gwardii Narodowej), czterema dywizjami pancernymi (w tym jedną w Gwardii Narodowej), po jednej dywizji powietrznodesantowej i desantowo-szturmowej, dziewięcioma lekkimi dywizjami piechoty (w tym sześcioma w Gwardii Narodowej) oraz czterema SBCT i jednym IBCT o specjalności powietrznodesantowej niepodporządkowanymi żadnej z dywizji.

Po ponad trzech latach wdrażania nowej struktury organizacyjnej na polecenie sekretarza obrony USA Pete'a Hegsetha z 2025 r. plany te ulegały zdecydowanym zmianom. Zapowiedziano *Army Transformation Initiative*, której głównym celem jest optymalizacja logistyczna, organizacyjna i finansowa US Army oraz większe dopasowanie jej do działania w regionie Indo-Pacyfiku. Postanowiono ustandaryzować dywizje wokół jednego typu brygady. Zniknie więc pierwotne rozróżnienie na wzmocnioną i zwykłą dywizję pancerną, a pojawi

się dywizja Stryker⁸. Ponadto postanowiono przekształcić obydwie SBCT i trzy z pięciu ABCT Gwardii Narodowej oraz wszystkie IBCT w nowy typ lekkiej formacji zmotoryzowanej MBCT (*mobile brigade combat team*)⁹. Jedyną różnicą między IBCT i MBCT będzie wyposażenie tych drugich w lekkie (nieopancerzone, bez dachu, drzwi i okien) pojazdy terenowe programu *infantry squad vehicle* (ISV). Z kolei w odniesieniu do CAB zdecydowano o obniżeniu o połowę liczby śmigłowców AH-64 Apache znajdujących się w komponencie aktywnym poprzez rozwiązanie batalionów śmigłowców rozpoznawczych/uderzeniowych, a w przyszłości wypełnienie luki po nich jeszcze nieistniejącymi systemami bezzałogowymi¹⁰.

Dziś poszczególne dywizje silnie różnią się pod względem struktury: dysponują od dwóch do nawet pięciu BCT, brygadą lotnictwa wojsk lądowych (zob. tabela 3) i pododdziałami wsparcia. Po zmianach każda ma posiadać trzy brygady i formacje wsparcia według standardowego schematu (zob. tabela 4). W porównaniu z brygadowymi zespołami bojowymi brygady będą okrojone o bataliony artylerii, logistyczny i inżynieryjny, które zostaną przeniesione na poziom dywizji. Brygadowe bataliony rozpoznawcze (*cavalry squadrons*), odpowiedzialne za zabezpieczanie flank i rozpoznanie walką, ulegną redukcji do kompanii, powstanie też szwadron kawalerii podporządkowany bezpośrednio dowództwu dywizji (*division cavalry squadron*)¹¹. Trzy brygadowe bataliony inżynieryjne (w skład każdego z nich wchodzi dwie kompanie inżynieryjno-saperskie, kompania łączności i kompania wywiadu wojskowego) zostaną przekształcone w trzy bataliony dywizyjne, z których każdy będzie łączył kompanie jednego typu (batalion inżynieryjny, batalion łączności, batalion wywiadu i walki elektronicznej). Ta centralizacja ma pozwolić na skoncentrowanie wysiłku całej dywizji na konkretnym odcinku frontu i odciążać dowódców brygad, którzy skupią się w pełni na walce z równorzędnym przeciwnikiem, a nie na zarządzaniu szeregiem pododdziałów wsparcia. Jednocześnie dywizje wciąż będą mogły wyodrębnić z siebie jedną BCT do rozmieszczenia

⁸ P. Hegseth, *Army Transformation and Acquisition Reform*, 30.04.2025, defense.gov.

⁹ R.A. George, D. Driscoll, *Letter to the Force: Army Transformation Initiative*, U.S. Army, 1.05.2025, army.mil.

¹⁰ Redukcja liczby AH-64 w całości sił będzie jednak mniejsza – ok. 91 maszyn – niż wskazywałby na to etat rozwiązywanych pododdziałów (216 śmigłowców). Wycofane mają zostać tylko stare AH-64D, a uwolnione nowsze AH-64E mają uzupełnić braki sprzętowe w innych pododdziałach, przyspieszyć ich modernizację oraz zbudować rezerwę sprzętową, zmniejszając tym samym potrzeby zakupowe US Army w tym zakresie i uwalniając ok. 10 mld dolarów na inne programy modernizacyjne. B. Everstine, *Boeing May Shop U.S. Army's AH-64D For Foreign Sales*, Aviation Week, 16.05.2025, aviationweek.com.

¹¹ K. Hedley, S. Spencer, J. Martens, *How the Army 2030 Divisions Fight (Formerly Known as WayPoint 2028)*, TRADOC, U.S. Army, 2.02.2023, za: scribd.com.

poza terytorium Stanów Zjednoczonych, jeżeli sytuacja nie będzie wymagała zaangażowania całej dywizji.

Tabela 3. Struktura brygady lotnictwa Wojsk Lądowych USA

Sztab i kompania dowodzenia	Sprzęt
batalion śmigłowców rozpoznawczych/ uderzeniowych*	24 × AH-64D/E Apache 12 × RQ-7 Shadow
batalion śmigłowców uderzeniowych	24 × AH-64D/E Apache
batalion śmigłowców transportowych	30 × UH-60M Black Hawk
batalion śmigłowców wsparcia ogólnego	8 × UH-60 (dowodzenia) 12 × CH-47F Chinook 15 × HH-60M (ewakuacji medycznej)
kompania bezzałogowców rozpoznawczych**	12 × MQ-1C Gray Eagle

* Pododdział ten w brygadach komponentu aktywnego ma zostać rozwiązany, zaś w brygadach Gwardii Narodowej zastępuje go batalion ochrony i wsparcia z 24 maszynami UH-72 Lakota.

** Pododdział ten nie występuje w brygadach należących do Gwardii Narodowej.

Źródło: *FM 3-04 Army Aviation*, Department of The Army, kwiecień 2020, irp.fas.org.

Tabela 4. Docelowa struktura dywizji Wojsk Lądowych USA po reformie *Army of 2030*

	Dywizja pancerna	Dywizja Stryker	Dywizja lekka	Dywizja powietrzno-desantowa	Dywizja desantowo-szturmowa
sztab i batalion dowodzenia	sztab i batalion dowodzenia	sztab i batalion dowodzenia	sztab i batalion dowodzenia	sztab i batalion dowodzenia	sztab i batalion dowodzenia
liczba i rodzaj brygad manewrowych	trzy brygady pancerne (ABCT) – w każdej trzy bataliony mieszane, kompania rozpoznania i kompania łączności	trzy brygady Stryker (SBCT) – w każdej trzy bataliony Stryker, kompania rozpoznania i kompania łączności	trzy brygady piechoty (MBCT) – w każdej trzy bataliony piechoty, wielofunkcyjna kompania rozpoznania i kompania łączności	trzy brygady piechoty (MBCT) – w każdej trzy bataliony piechoty, wielofunkcyjna kompania rozpoznania i kompania łączności	trzy brygady piechoty (MBCT) – w każdej trzy bataliony piechoty, wielofunkcyjna kompania rozpoznania i kompania łączności
brygada artylerii	trzy bataliony artylerii samobieżnej (każdy po 18 szt.) M109A6 Paladin	trzy bataliony artylerii ciągnionej (każdy po 18 szt.) M777	trzy bataliony artylerii ciągnionej (każdy po dwie baterie (każda po osiem szt.) M119 105 mm bateria (sześć szt.) M777 155 mm	trzy bataliony artylerii ciągnionej – każdy po dwie baterie (każda po osiem szt.) M119 105 mm bateria (sześć szt.) M777 155 mm	trzy bataliony artylerii ciągnionej (każdy po dwie baterie (każda po osiem szt.) M119 105 mm bateria (sześć szt.) M777 155 mm
brygada lotnictwa wojsk lądowych (CAB)	<ul style="list-style-type: none"> • batalion śmigłowców uderzeniowych • batalion śmigłowców transportowych 	<ul style="list-style-type: none"> • batalion śmigłowców uderzeniowych • batalion śmigłowców transportowych 	<ul style="list-style-type: none"> • batalion śmigłowców uderzeniowych • dwa bataliony śmigłowców transportowych 	<ul style="list-style-type: none"> • batalion śmigłowców uderzeniowych • dwa bataliony śmigłowców transportowych 	<ul style="list-style-type: none"> • batalion śmigłowców uderzeniowych • dwa bataliony śmigłowców transportowych • batalion ciężkich śmigłowców transportowych (32 szt.) CH-47 Chinook

szwadron kawalerii	trzy kompanie rozpoznawcze (każda po 13 BWP, osiem czołgów i dwa moździerze 120 mm)	trzy zmechanizowane kompanie rozpoznawcze	trzy zmotoryzowane kompanie rozpoznawcze	trzy zmotoryzowane kompanie rozpoznawcze	trzy zmotoryzowane kompanie rozpoznawcze
pododdziały wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> • brygada inżynierska – w sumie: cztery bataliony z siedmioma kompaniami inżynierskimi pięcioma kompaniami mostowymi i dwiema kompaniami konstrukcyjnymi • batalion łączności • batalion wywiadu i walki elektronicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • batalion inżynierski • batalion łączności • batalion wywiadu i walki elektronicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • batalion inżynierski • batalion łączności • batalion wywiadu i walki elektronicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • batalion inżynierski • batalion łączności • batalion wywiadu i walki elektronicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • batalion inżynierski • batalion łączności • batalion wywiadu i walki elektronicznej
brygada ochrony	<p>docelowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • batalion żandarmerii • batalion obrony powietrznej • batalion obrony przed bronią masowego rażenia 	<p>docelowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • batalion żandarmerii • batalion obrony powietrznej • batalion obrony przed bronią masowego rażenia 	<p>docelowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • batalion żandarmerii • batalion obrony powietrznej • batalion obrony przed bronią masowego rażenia 	<p>docelowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • batalion żandarmerii • batalion obrony powietrznej • batalion obrony przed bronią masowego rażenia 	<p>docelowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • batalion żandarmerii • batalion obrony powietrznej • batalion obrony przed bronią masowego rażenia
brygada logistyczna	brygada logistyczna	brygada logistyczna	brygada logistyczna	brygada logistyczna	brygada logistyczna

Źródło: *How the Army 2030 Divisions Fight...*, op. cit.

Nowe dywizje mają podlegać na szczeblu operacyjnym istniejącym korpusom, które wraz z podporządkowanymi im formacjami wsparcia również ulegają rozbudowie. W każdym z czterech korpusów ma zostać utworzone dowództwo ognia operacyjnego (*operational fires command*), służące integracji własnych i sojuszniczych środków rażenia (artylerii i lotnictwa). Korpusy mają dysponować brygadami artylerii raketowej i obrony powietrznej oraz zwiększonymi zdolnościami w zakresie zabezpieczenia logistycznego. Zdolności wszystkich 13 batalionów artylerii raketowej (wyposażonych w systemy M270 MLRS lub M142 HIMARS) są wzmacniane z 18 do 27 wyrzutni¹². Trwają też eksperymenty polegające na przeformowaniu jednego z batalionów artylerii lufowej dywizji lekkiej w batalion artylerii raketowej, jednak nie podjęto oficjalnej decyzji o zmianie struktury w innych formacjach¹³. Podwojeniu mają ulec zdolności zaopatrywania w paliwo – poprzez korespondujące zwiększenie liczby wojskowych cystern w pododdziałach logistycznych wszystkich szczebli – co będzie oznaczało powrót do poziomu sprzed 2006 r. III Korpus Pancerny – jako formacja dysponująca niemal całością sił pancernych USA – przeniósł z komponentu rezerwowego do aktywnej służby batalion wsparcia paliwowego, odpowiedzialny m.in. za kładzenie polowych ropociągów. Ponadto przewiduje się wyposażenie formacji logistycznych we własne drukarki 3D, aby taniej i szybciej wytwarzać części zamienne.

Korpusy mają zostać podporządkowane dowództwom geograficznym, które w razie pełnoskalowej wojny będą pełniły funkcję dowództw armijnych na danym teatrze działań¹⁴:

- United States Army Central (ARCENT), odpowiedzialne za Bliski Wschód i Azję Centralną,
- United States Army Europe and Africa (USAREUR-AF), odpowiedzialne za obszar europejski z azjatycką częścią Rosji oraz Afrykę,
- United States Army Pacific (USARPAC), odpowiedzialne za region Pacyfiku,

¹² Ch. Evans, K. Prowell, *STORM Project Office fields HIMARS launchers to first 3x9 Field Artillery Battalion*, DVIDS, 29.11.2021, dvidshub.net.

¹³ J. Lacdan, *Army replaces howitzers with HIMARS to boost Soldier lethality*, U.S. Army, 17.07.2025, army.mil.

¹⁴ Podczas zimnej wojny dowódca każdego z dowództw geograficznych pełnił jednocześnie funkcję dowódcy armii (w Europie – 7 Armii), jednak aktualnie na wypadek aktywacji art. 5 USAREUR-AF będzie tworzyła podporządkowane Sojuszniczemu Dowództwu Sił Połączonych NATO Brunssum Multi-Corps Land Component Command (MCLCC), integrując lądowe działania na wschodniej flance.

- United States Army Western Hemisphere Command (AWHC), odpowiedzialne za oba kontynenty amerykańskie od Grenlandii po Falklandy.

Podstawowe zadanie dowództw geograficznych US Army ma polegać na przygotowaniu podporządkowanych im obszarów do działań korpusów i dywizji w wymiarze zarówno wojskowym, jak i informacyjnym oraz politycznym. Dowództwa te mają też posiadać zdolności w domenie kosmicznej, ze zwalczaniem wrogich satelitów włącznie. Aby mogło do tego dojść, powołuje się liczne nowe dowództwa funkcjonalne: obrony powietrznej, żandarmerii wojskowej, łączności, logistyczne, medyczne i obrony przed bronią masowego rażenia oraz artylerii. Znajdą się one bezpośrednio pod nadzorem dowództw geograficznych.

W celu priorytetyzacji zachodniej półkuli, obniżenia liczby oficerów i generałów oraz optymalizacji aktywności w ramach *Army Transformation Initiative* połączono FORSCOM z United States Army South (ARSOUTH, kontrolowało Amerykę Środkową i Amerykę Południową) i United States Army North (ARNORTH, odpowiadało za wsparcie bezpieczeństwa wewnętrznego i kooperację z władzami cywilnymi Stanów Zjednoczonych)¹⁵. Grenlandia, która dotychczas należała do regionu odpowiedzialności USAREUR-AF, również została podporządkowana AWHC. Z kolei cały proces szkolenia, zgrywania pododdziałów i generowania sił przeniesiono do nowo utworzonego Army Transformation and Training Command (T2COM), powstałego z wchłonięcia TRADOC przez AFC¹⁶.

W celu odciążenia jednostek bojowych, aby te w czasie pokoju mogły się skupić wyłącznie na przygotowaniu do pełnoskalowego konfliktu, przy każdym dowództwie geograficznym do 2020 r. powołano specjalistyczne brygady wsparcia (*security force assistance brigade*, SFAB). Ich zadaniem jest utrzymywanie relacji z partnerami i sojusznikami poprzez tworzenie zespołów doradczych kooperujących i szkolących siły zbrojne państw partnerskich zgodnie z amerykańskim wzorcem¹⁷.

Kolejny newralgiczny element koncepcji *Army of 2030* to zawiązanie pięciu nowych wielodomenowych grup zadaniowych (*multi-domain task force*, MDTF), formacji szczebla brygady. Mają one wspierać Siły Zbrojne USA i wojska

¹⁵ [US Army activates Western Hemisphere Command in historic transition ceremony](#), U.S. Army, 5.12.2025, army.mil.

¹⁶ N. Borgeson, [Turning the page: TRADOC inactivation marks new chapter in Army transformation](#), U.S. Army, 26.09.2025, army.mil.

¹⁷ [Security Force Assistance Brigades \(SFAB\)](#), Army University Press, 5.04.2024, youtube.com.

sojusznicze poprzez wykrywanie i niszczenie wrogich sieci antydostępowych (A2/AD) oraz przeciwdziałanie im, a tym samym zapewnić swobodę dostępu do teatru działań i manewru na nim. Zadania te będą realizowane przede wszystkim w sposób niekinetyczny – za pomocą środków walki radioelektronicznej i ofensywnych operacji w cyberprzestrzeni. Uzupełniać je mają precyzyjne zdolności kinetyczne pośredniego i średniego zasięgu na potrzeby uderzeń w centra dowodzenia i węzły komunikacyjne szczebla operacyjno-strategicznego przeciwnika, znajdujące się na jego głębokim zapleczu. W MDTF zgrupowane są pododdziały rozpoznania satelitarnego i sygnałowego, walki radioelektronicznej, kontrwywiadowcze, ale też przeciwlotnicze i artylerii raketowej (z pociskami balistycznymi krótkiego zasięgu PrSM, pociskami manewrującymi średniego zasięgu Tomahawk i SM-6 oraz pociskami hipersonicznymi średniego zasięgu programu *long range hypersonic weapons*, których pierwszą baterię skompletowano dopiero w grudniu 2025 r.)¹⁸. Według planów Wojsk Lądowych USA z 2024 r. trzy takie formacje zostaną przypisane do Indo-Pacyfiku, a po jednej – do Europy i, najprawdopodobniej, Bliskiego Wschodu¹⁹.

Army of 2030 i *Army Transformation Initiative* zakładają również modernizację i zdecydowany rozwój obrony powietrznej, której struktury mają się powiększyć o co najmniej 40% w ciągu następnych 10 lat, głównie w nowych obszarach, takich jak zwalczanie bezzałogowców oraz mobilna osłona bardzo krótkiego zasięgu (systemy M-SHORAD montowane na kołowych transporterach opancerzonych Stryker) sił własnych i stacjonarna krótkiego zasięgu (systemy IFPC) obszarów zgrupowania wojsk²⁰. Najpewniej – zwłaszcza wskutek braków kadrowych – nie uda się osiągnąć pierwotnego celu ustanowienia batalionu obrony powietrznej przy każdej z planowanych 19 dywizji. Do tej pory zdecydowano o utworzeniu ośmiu takich pododdziałów, z czego trzy przydzielono do dywizji (82 Dywizji Powietrznodesantowej, 1 Dywizji Kawalerii i 1 Dywizji Pancerniej), jeden rozmieszczono na stałe w Niemczech (w ramach 52 Brygady Obrony Powietrznej; dysponuje ona też batalionem starszego systemu Avanger oraz batalionem systemu Patriot), a pozostałe cztery mają należeć do Gwardii Narodowej i dopiero zostać utworzone²¹. Zdecydowano także o utworzeniu kolejnego, 16. batalionu systemu Patriot oraz ósmej baterii systemu THAAD.

¹⁸ *The Army's Multi-Domain Task Force (MDTF)*, Congressional Research Service, 10.07.2024, za: sgp.fas.org.

¹⁹ J. Tarociński, M. Menkiszak, L. Gibadło, J. Gotkowska, *Powrót pocisków pośredniego i średniego zasięgu do Europy*, OSW, 16.07.2024, osw.waw.pl; J. Judson, *US Army's first hypersonic battery to be fully equipped by December*, Defense News, 15.10.2025, defensenews.com.

²⁰ *The U.S. Army's Indirect Fire Protection Capability (IFPC) System*, Congressional Research Service, 27.06.2024, za: sgp.fas.org.

²¹ L. Negrete, *Divisional SHORAD: Using Historical Examples to Build a Future Formation* [w:] *Armor Mounted Maneuver Journal*, Summer 2023, s. 31–34, benning.army.mil.

Formowany jest również mieszany batalion obrony powietrznej na wyspie Guam, który docelowo ma dysponować bateriami systemów IFPC, Patriot i THAAD.

Równolegle trwa reforma generowania sił, w ramach której ARFORGEN ma zostać zastąpiony „regionalnie dostosowanym modelem gotowości i modernizacji”²². W założeniu dywizje mają być podporządkowane wyznaczonym regionom, pod nie mają się szkolić i wprowadzać zmiany organizacyjne i sprzętowe²³, które pozwolą im lepiej przystosować się do prowadzenia działań na danym obszarze (zob. tabela 5)²⁴. Cykl obejmujący przygotowanie do rozmieszczenia poza miejscem stałego stacjonowania, gotowość do dyslokacji i rozmieszczenie za granicą zastępuje się utrzymywaniem wysokiej gotowości przez co najmniej dwie trzecie sił każdej dywizji (nie licząc Gwardii Narodowej). Ma to być możliwe dzięki ukończeniu stanu osobowego na poziomie 105% żołnierzy względem etatu, jednak problemy z rekrutacją sprawiają, że realizacja tego założenia staje pod znakiem zapytania²⁵. Z kolei formacje Gwardii Narodowej – w trakcie ostatnich 20 lat szkolone, zbrojne i wykorzystywane bojowo niemal na równi z aktywnymi dywizjami – mają się stać ponownie siłami drugiej kategorii²⁶. Nie podlegają one priorytetowi modernizacyjnemu i nie będą utrzymywane w podwyższonej gotowości.

Wojska Lądowe USA mają też całkowicie zrestrukturyzować oraz unowocześnić swoje systemy dowodzenia i wymiany danych – od szczebla taktycznego, poprzez operacyjny, na strategicznym kończąc – a także wprowadzić cały szereg nowych systemów bezzałogowych. Kwestie te zarysowano już w *Army of 2030*, lecz *Army Transformation Initiative* podniosła ich priorytet do najwyższego. Doświadczenia płynące z wojny na Ukrainie unaocznily podatność punktów dowodzenia poziomu batalionu i wyżej na wykrycie oraz porażenie. Dlatego US Army chce

²² *Army modernization. Actions Needed to Support Fielding New Equipment*, US Government Accountability Office, lipiec 2024, gao.gov.

²³ Przykładem takiego regionalnego dostosowania są eksperymenty z zakresu organizacji i wyposażenia pododdziałów rozpoznawczych 25 Dywizji Piechoty z Hawajów, prowadzone z inicjatywy i środków samej formacji, bez udziału TRADOC. *The U.S. Army's New Jungle Cavalry Concept Explained*, Battle Order, 27.10.2023, youtube.com.

²⁴ K. Rempfer, *New force generation model aims to regionally align Army units, give troops predictability*, Army Times, 14.10.2020, armytimes.com.

²⁵ D. Vergun, *Army readiness, lethality increasing amid troubled world, says chief of staff*, U.S. Army, 12.10.2018, army.mil.

²⁶ Na co dzień zwierzchnictwo nad formacjami Gwardii Narodowej sprawują gubernatorzy poszczególnych stanów, jednak prezydent USA dekretem (na bazie prawa Title 10 i Title 32 US Code) może te jednostki sfederalizować i przekazać władzę nad nimi sekretarzowi obrony. Takie posunięcie można zaobserwować wiele razy każdego roku w odniesieniu do różnych pododdziałów i oddziałów.

je fizycznie zmniejszyć, rozproszyć i utrzymywać w ciągłym ruchu przez automatyzację procesów decyzyjnych z wykorzystaniem sztucznej inteligencji.

Tabela 5. Formacje bojowe Wojsk Lądowych USA

Jednostka	Przynależność geograficzna	Formalne podporządkowanie	Uwagi
 I Korpus	Pacyfik	United States Army Pacific	Odpowiada za region Pacyfiku z wyłączeniem Półwyspu Koreańskiego, a jego wysunięte dowództwo znajduje się w Japonii
 III Korpus Pancerny	brak	United States Army Europe and Africa	Stanowi odwód przeznaczony do prowadzenia konwencjonalnej wojny pancerno-zmechanizowanej
 V Korpus	Europa	United States Army Europe and Africa	W Polsce stale stacjonuje 200 z ok. 650 żołnierzy jego dowództwa, resztę dyslokowano w Fort Knox (USA)
 XVIII Korpus Powietrzno-desantowy	globalna	United States Army Western Hemisphere Command	Podporządkowane mu formacje to jednostki bardzo wysokiej gotowości
 8 Armia	Republika Korei	United States Army Pacific	Stacjonuje w Republice Korei. Podporządkowana mu 2 Dywizja Piechoty służy jako centrum kooperacji amerykańsko-koreańskiej
 1 Armia	USA	United States Army Western Hemisphere Command	Odpowiada za szkolenie oraz generowanie nowych formacji po ogłoszeniu mobilizacji

Dywizje			
Nazwa	Rodzaj	Podporządkowanie	
 1 Dywizja Pancerna	dywizja pancerna	III Korpus Pancerny	
 1 Dywizja Kawalerii	dywizja pancerna	III Korpus Pancerny	
 1 Dywizja Piechoty***	dywizja pancerna	III Korpus Pancerny	
 2 Dywizja Piechoty	połączona dywizja amerykańsko-koreańska	8 Armia	
 3 Dywizja Piechoty***	dywizja pancerna	XVIII Korpus Powietrzno-desantowy	
 4 Dywizja Piechoty	dywizja Stryker	I Korpus	
 7 Dywizja Piechoty**	dywizja Stryker	I Korpus	
 10 Dywizja Górská	dywizja lekka	XVIII Korpus Powietrzno-desantowy	
 11 Dywizja Powietrzno-desantowa*, **	dywizja lekka (specjalność arktyczna)	I Korpus	
 25 Dywizja Piechoty**	dywizja lekka (specjalność tropikalna)	I Korpus	
 82 Dywizja Powietrzno-desantowa	dywizja powietrzno-desantowa (JFE)	XVIII Korpus Powietrzno-desantowy	
 101 Dywizja Powietrzno-desantowa (Air Assault)	dywizja desantowo-szturmowa (JFE)	XVIII Korpus Powietrzno-desantowy	

Samodzielne brygadowe zespoły bojowe (BCT)

Nazwa	Rodzaj	Podporządkowanie	
 2 Pułk Kawalerii	brygadowy zespół bojowy Stryker (SBCT)	V Korpus	
 3 Pułk Kawalerii	pancerny brygadowy zespół bojowy piechoty (ABCT)	III Korpus Pancerny	
 173 Brygada Powietrznodesantowa	brygadowy zespół bojowy piechoty (IBCT)	US Army Europe and Africa	
 11 Pułk Kawalerii Pancernej	pancerny brygadowy zespół bojowy piechoty (ABCT)	Army Transformation and Training Command – formacja zapewnia szkolenie, imitując przeciwnika (OPFOR), lecz podlega rozmieszczeniu za granicą	

Gwardia Narodowa

Nazwa	Rodzaj	Prawdopodobne podporządkowanie po federalizacji
 28 Dywizja Piechoty	dywizja lekka	nieznane
 29 Dywizja Piechoty	dywizja lekka	nieznane
 34 Dywizja Piechoty	dywizja lekka	nieznane
 35 Dywizja Piechoty	dywizja lekka	nieznane
 36 Dywizja Piechoty	dywizja lekka	nieznane
 38 Dywizja Piechoty	dywizja lekka	nieznane
 40 Dywizja Piechoty	dywizja lekka	I Korpus
 42 Dywizja Piechoty	dywizja lekka	nieznane

- * Tylko 2 Brygadowy Zespół Bojowy (Airborne) posiada specjalność powietrznodesantową.
- ** 11 Dywizja Powietrznodesantowa i 25 Dywizja Piechoty oraz 7 Dywizja Piechoty mają jedynie po dwie brygady, a z uwagi na ograniczenia infrastrukturalne nie planuje się tworzenia trzeciej.
- *** 1 Dywizja Piechoty i 3 Dywizja Piechoty w czasie pokoju dysponują tylko dwiema brygadami pancernymi, a w przypadku wojny są wzmacniane do standardu trzech brygad pancernych przez ABCT pochodzące z Gwardii Narodowej. W czasie pokoju te dodatkowe brygady są podporządkowane 34 i 36 Dywizji Piechoty.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów US Army.

3. Wyzwania

Reforma *Army of 2030* trwa, a część brygadowych zespołów bojowych już zaczęła transferować pododdziały na szczebel dywizyjny. Urzeczywistnianie planów napotyka jednak wyzwania, do których należy zaliczyć braki kadrowe, problemy z wdrażaniem doktryny operacji wielodomenowych i reformy generowania sił oraz nieliniarny proces wprowadzania zmian związanych z realizacją samej koncepcji *Army of 2030*.

Zwłaszcza po pandemii COVID-19 żaden z rodzajów sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych z wyjątkiem Korpusu Piechoty Morskiej USA nie był w stanie wypełnić założonych przez siebie minimalnych celów rekrutacyjnych²⁷. Dlatego – pomimo przeprowadzanej reformy i rozwoju zdolności US Army – na początku 2024 r. zdecydowano o zmniejszeniu aktywnego komponentu z 494 tys. do 445 tys. żołnierzy²⁸. Odbył się to głównie kosztem kompanii wsparcia batalionów piechoty, które zredukowano do wielkości plutonów przeciwpancernych. Następnie plutony te połączono z istniejącym już w kompanii dowodzenia plutonem rozpoznania oraz plutonem mózdzierzy i dodano systemy bezzałogowe, tworząc kompanie wielofunkcyjne. Jednocześnie rozwiązuje się większość jednostek saperskich i dokonuje cięć w żandarmerii wojskowej. W latach fiskalnych 2024–2025 udało się wypełnić cele rekrutacyjne, jednak osiągnięto to przez ich obniżenie. Co więcej, aktualny wzrost stanu liczebnego rekrutów pozwala tylko na kompensację części braków kadrowych, a nie na rozwój nowych formacji.

Samą doktrynę operacji wielodomenowych krytykuje się jako zbyt skomplikowaną i wymagającą. Poziom koordynacji i komunikacji pomiędzy nie tylko różnymi pododdziałami, lecz także US Army i innymi rodzajami sił zbrojnych USA oraz ich sojusznikami może się okazać niemożliwy do uzyskania w praktyce, jeśli przeciwnik będzie dysponował rozbudowanymi zdolnościami walki radioelektronicznej.

Wdrażanie reformy na każdym szczeblu i w każdym obszarze przebiega niejednako – obecnie poszczególne dywizje znajdują się na innym etapie rozwoju

²⁷ W 2022 r. zrekrutowano 20 tys. żołnierzy mniej, niż planowano, a rok później – ok. 12 tys. za mało. *Recutting and Retention numbers for fiscal year 2023*, Departament Obrony USA, maj 2023, defense.gov; *Recruiting Challenges*, US Army Recruiting Command, recruiting.army.mil.

²⁸ *Army Force Structure Transformation*, U.S. Army, 27.02.2024, api.army.mil.

i wprowadzają różne zmiany – a ponadto sam sprzęt wojskowy czy docelowe struktury mogą ulec zmianie w wyniku ewaluacji wniosków z implementacji²⁹.

4. Konsekwencje dla Europy

Dla Europy *Army of 2030* oznacza odbudowę zdolności Wojsk Lądowych USA do prowadzenia konwencjonalnej wojny z równorzędnym przeciwnikiem. Powrót do ciężkich i dużych związków taktycznych, jakimi są dywizje pancerne, ale również wypracowanie nowych zdolności, m.in. MDTF, wzmacnia amerykańskie zdolności do prowadzenia operacji konwencjonalnych, a tym samym odstraszenia. Problem stanowi jednak stosunkowo niewielka liczba dywizji w stosunku do globalnych potrzeb Stanów Zjednoczonych – szczególnie formacji pancernych, lecz także lekkich.

Do europejskiego teatru działań przyporządkowany zostanie wyłącznie V Korpus, który najprawdopodobniej nie będzie miał żadnej podległej na stałe dywizji. W ten sposób ciężkie formacje przypisane Europie będą musiały być mu delegowane z III Korpusu Pancernego. Dywizje Gwardii Narodowej będą natomiast tylko pododdziałami lekkimi, co więcej – o niższej gotowości, dłuższym czasie rozmieszczenia i gorszym ekwipunku.

Przekształcenie Gwardii Narodowej w zbiór niemal wyłącznie lekkich jednostek może też zaburzyć system rezerwy. MBCT staną się siłami ogólnego przeznaczenia i z uwagi na brak odpowiedniej liczby cięższych formacji mogą być wykorzystywane do działań, którym nie będą w stanie sprostać.

Dostępność Wojsk Lądowych USA dla Europy znacząco obniża również samo przyznanie przez Waszyngton priorytetu Indo-Pacyfiki. Region ten charakteryzuje się istnieniem dwóch zdecydowanie różnych środowisk operacyjnych – stosunkowo małych rozproszonych wysp o klimacie tropikalnym oraz Półwyspu Koreańskiego. Dywizje lekkie, stanowiące większość formacji US Army, są rozwijane tak, aby wraz z Korpusem Piechoty Morskiej USA operować właśnie na wyspach, z kolei działania na Półwyspie Koreańskim wymagają ciężkich sił pancernych. W razie wystąpienia jednoczesnego kryzysu w Europie i na Półwyspie Koreańskim w sumie cztery dywizje pancerne i dwie dywizje Stryker

²⁹ Skasowano programy artylerii lufowej dalekiego zasięgu (ERCA) dla wzmocnionych dywizji pancernych oraz nowego śmigłowca rozpoznawczego dla brygad lotnictwa wojsk lądowych. J. Judson, *US Army scraps Extended Range Cannon Artillery prototype effort*, Defense News, 11.03.2024, [defensenews.com](https://www.defensenews.com); J. DiMascio, *Army Future Attack Reconnaissance Aircraft (FARA) Program Proposed Cancellation: Background and Issues for Congress*, Congressional Research Service, 16.02.2024, [congress.gov](https://www.congress.gov).

mogą nie wystarczyć, by adekwatnie sprostać obu wyzwaniom, szczególnie jeżeli potencjalne konflikty przedłużałyby się, a co za tym idzie – potrzebne byłyby rotacja i odtworzenie sił.

Dla Europy – ale także Indo-Pacyfiku – podstawowym konkurentem, jeżeli chodzi o rozmieszczenie wojsk Stanów Zjednoczonych, jest Bliski Wschód. Choć przez ostatnie ponad 20 lat angażował on i wiązał największą część US Army, to trwająca obecnie reforma wręcz go pomija. Jednocześnie w związku z izraelską interwencją w Strefie Gazy, Syrii i Libanie oraz izraelskimi i amerykańskimi uderzeniami na Iran obecność wojsk Stanów Zjednoczonych w regionie pozostaje konieczna. Aktualnie w odniesieniu do US Army realizują ją formacje Gwardii Narodowej i pododdziały obrony powietrznej, jednak dalsza potrzeba zwiększania tamtejszych sił może zaburzyć delikatną równowagę ich podziału pomiędzy Europą a Indo-Pacyfikiem.

III. SIŁY POWIETRZNE: PROCES ZMIANY GENERACYJNEJ

Siły Powietrzne USA (US Air Force, USAF) są od dziesięcioleci nieprzerwanie największymi i najnowocześniejszymi siłami powietrznymi, dysponującymi nieporównywalnie większymi zdolnościami niż jakiegokolwiek inne lotnictwo wojskowe na świecie. To jedyne globalnie i ciągle zaangażowane siły powietrzne. Tym samym ich potrzeby również należy określić mianem ogromnych. Ich rozwój wynika z postępu technologicznego, konieczności utrzymania własnej bazy produkcyjnej oraz chęci zachowania niekwestionowanej supremacji. W USAF trwa więc generacyjna wymiana niemal wszystkich klas samolotów. W zależności od typu maszyny znajduje się ona jednak na różnym etapie. W większości procesów modernizacyjnych doszło do opóźnień, które już negatywnie oddziałują na zdolności operacyjne US Air Force.

1. Siły powietrzne dziś: starzejąca się flota, rosnące koszty i malejące możliwości

Wielkość USAF ustabilizowano przed około dekadą, po ponad 25 latach gwałtownej redukcji liczby samolotów. Udało się tego dokonać poprzez wydłużenie okresu eksploatacji szeregu maszyn, ponieważ zamawiano, produkowano i przyjmowano ich do służby zbyt mało. Proces ten trwa do dzisiaj i skutkuje starzejącą się flotą, wzrostem kosztów jej utrzymania i malejącymi możliwościami bojowymi.

Strukturalnie i organizacyjnie US Air Force dzielą się na siedem dowództw funkcjonalnych oraz dwa geograficzne. Na poziomie operacyjnym istnieje łącznie 17 armii powietrznych, którym podporządkowane są wszystkie 274 skrzydła³⁰ (147 w aktywnej służbie, 37 w komponencie rezerwy i 90 w powietrznych gwardiach narodowych)³¹.

³⁰ Skrzydło to formacja taktyczna odpowiadająca brygadzie wojsk lądowych i będąca najmniejszą w pełni samodzielną jednostką. Składa się z różnych eskadr – odpowiedników batalionów. Nie wszystkie skrzydła są wyposażone w samoloty, znaczna część z nich to całkowicie naziemne formacje wsparcia. Eskadry lotnicze znacząco różnią się między sobą liczbą maszyn. Tylko te myśliwskie (wyposażone w A-10C, F-15C/D/E, F-16C/D, F-22A i F-35A) są w miarę zunifikowane i dążą do posiadania takiej samej liczby samolotów, jednak jest ona różna (12–24) w zależności od typu statku powietrznego.

³¹ *Air & Space Forces Almanac 2025* [w:] „Air & Space Forces”, maj/czerwiec 2025, Air & Space Forces Association, airandspaceforces.com, s. 81.

Tabela 6. Główne komponenty Sił Powietrznych USA

Nazwa	Rola	Podporządkowane armie powietrzne
Dowództwa geograficzne		
Dowództwo Sił Powietrznych w Europie i Afryce (U.S. Air Forces in Europe – Air Forces Africa)	Zarządza całością zasobów USAF w Europie i Afryce	Trzecia Armia Powietrzna (Europa)
Dowództwo Lotnictwa Pacyfiku (Pacific Air Command)	Zarządza całością zasobów USAF na Indo-Pacyfiku (INDOPACOM)	Piąta Armia Powietrzna (Japonia) Siódma Armia Powietrzna (Republika Korei) Jedenasta Armia Powietrzna (Alaska-Hawaje-Guam)
Dowództwa funkcjonalne		
Dowództwo Lotnictwa Bojowego (Air Combat Command)	Broni przestrzeni powietrznej Stanów Zjednoczonych i Kanady, generuje siły na misje zagraniczne; grupuje wszystkie formacje Sił Powietrznych USA, które nie są stale podporządkowane innym dowództwom	Pierwsza Armia Powietrzna (NORTHCOM) Dwunasta Armia Powietrzna (SOUTHCOM) Piętnasta Armia Powietrzna Dziewiąta Armia Powietrzna (CENTCOM) Szesnasta Armia Powietrzna (rozpoznanie i działania w cyberprzestrzeni)
Dowództwo Rażenia Globalnego (Air Force Global Strike Command)	Zarządza całością arsenału nuklearnego na wyposażeniu Sił Powietrznych USA i bombowcami strategicznymi	Ósma Armia Powietrzna (bombowce) Dwunasta Armia Powietrzna (międzykontynentalne pociski balistyczne ICBM)
Dowództwo Lotnictwa Transportowego (Air Mobility Command)	Zarządza samolotami transportowymi i latającymi cysternami	Osiemnasta Armia Powietrzna
Dowództwo Wyszkolenia Lotniczego (Air Education and Training Command)	Nadzoruje całość szkolenia w ramach Sił Powietrznych USA	Druga Armia Powietrzna (szkolenie naziemne) Dziewiętnasta Armia Powietrzna (szkolenie lotnicze)

Nazwa	Rola	Podporządkowane armie powietrzne
Dowództwo Rezerwy Sił Powietrznych (Air Force Reserve Command)	Nadzoruje całość komponentu aktywnej rezerwy Sił Powietrznych USA i powietrznych gwardii narodowych	Czwarta Armia Powietrzna (rezerwa Dowództwo Lotnictwa Transportowego) Dziesiąta Armia Powietrzna (rezerwa Dowództwa Lotnictwa Bojowego) Dwudziesta Druga Armia Powietrzna (rezerwa Dowództwo Lotnictwa Transportowego)
Dowództwo Lotniczych Operacji Specjalnych (Air Force Special Operations Command)	Zarządza formacjami specjalnymi Sił Powietrznych USA	brak
Dowództwo Zabezpieczenia Materiałowego (Air Force Materiel Command)	Zajmuje się badaniami, rozwojem, testami, ewaluacją i pozyskiwaniem uzbrojenia oraz udziela wsparcia logistycznego	brak

Źródło: *Air & Space Forces Almanac 2025* [w:] „Air & Space Forces”, maj/czerwiec 2025, Air & Space Forces Association, airandspaceforces.com, s. 69–78.

Struktury te są przeznaczone do generowania eskadr lotniczych możliwych do szybkiego rozmieszczenia na całym świecie. Utrzymanie zdolności do dyslokowania w dowolnym zakątku globu w ciągu zaledwie paru dni dziesiątek czy setek samolotów wymaga olbrzymiego zaplecza logistycznego, administracyjnego i szkoleniowego. Siły Powietrzne USA posiadają ponad 5,2 tys. statków powietrznych, przy czym co roku spisują ze stanu ponad 100 maszyn i zamawiają podobną liczbę. Problem stanowi ich rosnący wiek, a co za tym idzie – koszty utrzymania, które są tak duże, że zaczynają ograniczać inne wydatki, w tym te związane z pozyskaniem nowego sprzętu. Dochodzi więc do błędnego koła: koszty stałe rosną, zdolności maleją, a odmłodzenie floty poprzez wymianę starych samolotów na nowe w odpowiednim tempie jest niemożliwe ze względu na rosnące wydatki stałe, które pochłaniają budżet.

Największą część USAF stanowi flota myśliwców, na którą składa się ok. 2,1 tys. maszyn. Z tego ok. 1150 znajduje się w jednostkach bojowych komponentu aktywnego, ok. 650 – w komponentach rezerwowym i powietrznych gwardii narodowych, ok. 250 – w jednostkach szkoleniowych, a ok. 50 – w formacjach testowych. Liczba tych przeznaczonych wyłącznie do misji bojowych jest

jednak znacznie niższa i w 2025 r. wynosiła 1271. Departament Sił Powietrznych USA określa swoje potrzeby w tym zakresie na co najmniej 1558 myśliwców³².

Do zabezpieczenia przestrzeni powietrznej kontynentalnych Stanów Zjednoczonych (CONUS, USA bez Hawajów i Alaski) służą głównie samoloty gwardii narodowych, natomiast komponent aktywny sił zbrojnych zapewnia stałą obecność w bazach za granicą oraz pozostaje w wysokiej gotowości w kraju w celu ewentualnego rozmieszczenia poza nim. Obecnie w amerykańskiej flocie myśliwców wciąż dominuje rodzina F-16, lecz w ciągu dekady zostanie ona zredukowana o połowę na rzecz F-35A, które w najbliższym ćwierćwieczu staną się „koniem roboczym” US Air Force. Te maszyny piątej generacji mają też docelowo zastąpić szturmowe A-10C, które Siły Powietrzne USA starają się całkowicie wycofać ze służby od początku tego wieku. Średni wiek floty A-10C przekracza 42 lata, a sama koncepcja samolotów tego typu jest przestarzała od lat 90., jednak Kongres USA w obawie przed nadmiernym zmniejszeniem USAF stale odmawia ich zupełnego wycofania. Ofiarą cięć w 2009 r. padł natomiast program nabycia myśliwców F-22 Raptor: pierwotnie miał on zaowocować ok. 750 maszynami, które zastąpiłyby wszystkie samoloty rodziny F-15, ale z uwagi na koszty przedsięwzięcia wyprodukowano tylko 187 Raptorów, z czego 149 uznaje się dziś za przeznaczone do misji bojowych³³.

³² T.E. Menk, *Long-Term USAF Fighter Force Structure*, Department of The Air Force, sierpień 2025, airandspaceforces.com.

³³ J. Lake, *Where all the F-22 Raptors are based and why*, Key Aero, 19.12.2023, key.aero.

Tabela 7. Samoloty bojowe na wyposażeniu Sił Powietrznych USA, stan na 30 września 2024 roku

Typ	Liczba w służbie	Średni wiek floty	Dostępność w roku budżetowym 2024	Uwagi
A-10C Thunderbolt II	219	43,37	67,11%	Do całkowitego wycofania i zastąpienia przez F-35A
F-15C Eagle	108	30,09	52,86%	Do całkowitego wycofania i zastąpienia przez F-35A i F-15EX
F-15D Eagle	8	37,51	63,73%	
F-15E Strike Eagle	218	32,42	55,44%	
F-15EX Eagle II	8	2,5	83,13%	Plan nabycia 129 maszyn
F-16C Fighting Falcon	704	33,85	64,05%	Trwa modernizacja 522 maszyn, reszta do zastąpienia przez F-35A
F-16D Fighting Falcon	134	33,53	59,03%	
F-22A Raptor	185	19,01	40,19%	Trwa modernizacja 149 maszyn
F-35A Lightning II	443	4,92	51,50%	Plan nabycia ok. 1750 maszyn
Razem	2027	26,36		

Źródło: *Air & Space Forces Almanac 2025* [w:] „*Air & Space Forces*”, maj/czerwiec 2025, Air & Space Forces Association, airandspaceforces.com, s. 65, 67.

Bombowce strategiczne są najstarszą grupą samolotów Sił Powietrznych USA, głównie dlatego, że większość z nich to ponad 60-letnie B-52, które aktualnie przechodzą modernizację i wymianę silników, aby mogły pozostać w służbie do 2050 r. Flota bombowców strategicznych stanowi element amerykańskiej triady nuklearnej, ale przeprowadza również uderzenia konwencjonalne. Do 2038 r. ma nastąpić całkowite wycofanie B-1B i B-2A oraz zastąpienie ich

około setką nowych maszyn B-21 Raider³⁴ przy jednoczesnym utrzymaniu w służbie 76 zmodernizowanych B-52.

Tabela 8. Bombowce strategiczne na wyposażeniu Sił Powietrznych USA, stan na 30 września 2024 roku

Typ	Liczba w służbie	Średni wiek floty	Dostępność w roku budżetowym 2024	Uwagi
B-1B Lancer	46	37,40	43,44%	Do całkowitego zastąpienia przez B-21 Raider do 2038 r.
B-2A Spirit	20	28,75	55,04%	Do całkowitego zastąpienia przez B-21 Raider do 2030 r.
B-52H Strato-fortress	76	62,80	53,77%	Trwa modernizacja całej floty do wersji J
Razem	142	42,98		

Źródło: Air & Space Forces Almanac 2025 [w:] „Air & Space Forces”, maj/czerwiec 2025, Air & Space Forces Association, airandspaceforces.com, s. 65, 67.

Latające tankowce są drugą po bombowcach strategicznych najstarszą flotą na wyposażeniu US Air Force. W ciągu ostatnich 30 lat próby – bezskuteczne – jej odmłodzenia podejmowano już dwukrotnie. Stanowi ona najważniejszy element wsparcia w kontekście utrzymania przez Amerykanów supremacji powietrznej, pozwalający USAF generować znacznie większą liczbę samolotów na dobę oraz wykonywać misje na zdecydowanie większych dystansach. Siły Powietrzne USA posiadają więcej latających cystern niż cała reszta świata ogółem, lecz zarazem ich wiek i malejąca liczba już zaczęły negatywnie wpływać na zdolności bojowe lotnictwa Stanów Zjednoczonych. Na flocie tej w dużej mierze polegają także sojusznicy USA, którzy zazwyczaj albo w ogóle nie mają maszyn tego typu, albo dysponują jedynie pojedynczymi sztukami.

³⁴ S. D’Urso, *USAF Confirms Plans For 100 B-21s While Already Looking To The Future*, The Aviationist, 17.04.2024, theaviationist.com.

Tabela 9. Latające tankowce na wyposażeniu Sił Powietrznych USA, stan na 30 września 2024 roku

Typ	Liczba w służbie	Średni wiek floty	Dostępność w roku budżetowym 2024
HC-130J Combat King II	39	8	68,80%
KC-46A Pegasus*	89	4,27	61,05%
KC-135R Stratotanker**	325	62,71	67,66%
KC-135T Stratotanker**	51	64,73	62,80%
Razem	504	34,93	

* Plan nabycia 179 maszyn

** Do całkowitego wycofania oraz zastąpienia przez KC-46 i tankowiec nowej generacji

Źródło: Air & Space Forces Almanac 2025 [w:] „Air & Space Forces”, maj/czerwiec 2025, Air & Space Forces Association, airandspaceforces.com, s. 65, 67.

Ciężkie samoloty transportowe Sił Powietrznych USA to podstawa amerykańskiej projekcji siły na całym świecie. To dzięki nim wszystkie rodzaje sił zbrojnych mogą w krótkim czasie zostać rozmieszczone i być zaopatrywane niemal w każdym miejscu kuli ziemskiej. Z punktu widzenia USAF zdolności transportowe mają znaczenie strategiczne. Jednocześnie obecnie w Stanach Zjednoczonych nie produkuje się nowych ciężkich samolotów transportowych ani nie istnieje program opracowania ich następcy, co w perspektywie średnio- i długoterminowej może generować problemy. Wielkość floty transportowców odpowiada zapotrzebowaniu państwa, jednak maszyny te są silnie eksploatowane, przez co podlegają większemu zużyciu, niż zakładano przy wdrażaniu ich do służby.

Tabela 10. Samoloty transportowe na wyposażeniu Sił Powietrznych USA, stan na 30 września 2024 roku

Typ	Liczba w służbie	Średni wiek floty	Dostępność w roku budżetowym 2024
C-5M Super Galaxy	52	37,4	48,64%
C-17A Globemaster III	222	22,16	75,52%
C-12C Huron*	16	48,17	98,22%
C-12D Huron*	6	40,43	100,00%
C-12F Huron*	3	39,25	97,80%
C-12J Huron*	5	36,72	100,00%
C-21A Learjet*	19	38,5	100,00%
C-32A Air Force Two*	4	26	90,63%
C-37A Gulfstream V*	9	23,47	91,24%
C-37B Gulfstream V*	7	8,57	88,65%
C-40B Clipper*	4	20,65	91,20%
C-40C Clipper*	7	18,76	91,72%
C-130H Hercules**	122	31,23	67,83%
C-130J Super Hercules	154	14,2	71,81%
LC-130H Skibird	10	39,05	brak danych
VC-25A Air Force One	2	34	brak danych
Razem	642	29,75	

* Transport VIP-ów

** Do całkowitego zastąpienia przez C-130J

Źródło: Air & Space Forces Almanac 2025 [w:] „Air & Space Forces”, maj/czerwiec 2025, Air & Space Forces Association, airandspaceforces.com, s. 65, 67.

Samoloty wczesnego ostrzegania i dowodzenia (AWACS) oraz rozpoznawcze to drugi po latających tankowcach największy czynnik dający lotnictwu Stanów Zjednoczonych przewagę globalną (*enabler*). Zapewniana przez te maszyny świadomość sytuacyjna i możliwość kierowania walką powietrzną optymalizują działania nie tylko innych komponentów USAF, lecz także całych sił zbrojnych. Zarazem we flocie tej zachodzi cicha rewolucja, w toku której samoloty załogowe, stare i wysłużone są częściowo zastępowane przez bezpilotowe środki latające, stanowiące dziś dwie trzecie maszyn rozpoznawczych. US Air Force mają jednocześnie kłopot i z utrzymaniem tych pierwszych w sprawności, i ze znalezieniem ich następców. Bezzałogowce nie są w stanie w pełni zastąpić statków załogowych, dlatego w krótkim terminie siły powietrzne stoją przed perspektywą gwałtownego obniżenia zdolności w zakresie wczesnego ostrzegania i dowodzenia oraz rozpoznania sygnałowego – szczególnie że w związku z rosyjską pełnoskalową inwazją na Ukrainę samoloty tych klas od 2022 r. podlegają dużo intensywniejszej eksploatacji.

Tabela 11. Maszyny rozpoznawcze i dowodzenia na wyposażeniu Sił Powietrznych USA, stan na 30 września 2024 roku

Typ	Liczba w służbie	Średni wiek floty	Dostępność w roku budżetowym 2024
E-3G Sentry (AWACS)*	16	44,91	55,68%
E-4B NAOC	4	50,38	61,17%
EC-130H Compass Call	4	50,02	41,97%
EC-130J Commando Solo	5	24,46	70,27%
MQ-9A Reaper	230	72	85,65%
RC-135S Cobra Ball	3	62,47	81,18%
RC-135U Combat Sent	2	59,65	87,71%
RC-135V Rivet Joint	8	59,94	72,84%
RC-135W Rivet Joint	12	61,17	77,20%
RQ-4B Global Hawk	9	13,4	64,59%

Typ	Liczba w służbie	Średni wiek floty	Dostępność w roku budżetowym 2024
TC-135W (treningowy)	3	62,3	87,20%
TU-2S Dragon Lady (treningowy)	4	39,92	59,20%
U-2S Dragon Lady	27	41,58	61,87%
WC-130J Hercules	10	23,45	67,68%
WC-135R Constant Phoenix	3	61,55	73,55%
Razem	340	44,16	

* Do całkowitego wycofania i zastąpienia przez E-7 Wedgetail

Źródło: *Air & Space Forces Almanac 2025* [w:] „*Air & Space Forces*”, maj/czerwiec 2025, Air & Space Forces Association, airandspaceforces.com, s. 65, 67.

W Stanach Zjednoczonych flota samolotów szkolno-treningowych jest drugą największą po myśliwskiej. Jednocześnie jednak jej główny komponent – odrzutowce rodziny T-38 – wykorzystuje się średnio od prawie 60 lat, są wysłużone, psują się i mają niską sprawność, przez co ograniczają możliwości szkolne całości USAF. To szczególnie problematyczne, ponieważ sprawna wymiana generacyjna samolotów Sił Powietrznych USA wymaga nie tylko ich zakupów i dostaw, lecz także wprawnego kształcenia pilotów. Co więcej, US Air Force prowadzi również co roku szkolenia dla ok. 150 pilotów z państw NATO i nieujawnionej liczby tych z innych krajów, przez co system osiąga swoje limity³⁵. Trwa program wdrażania następcy maszyn T-38, ale został on rozpoczęty za późno, a w dodatku notuje znaczne opóźnienia.

³⁵ *Euro-NATO Joint Jet Pilot Training Program (ENJJPT)*, Sheppard Air Force Base, lipiec 2017, sheppard.af.mil.

Tabela 12. Maszyny szkolno-treningowe na wyposażeniu Sił Powietrznych USA, stan na 30 września 2024 roku

Typ	Liczba w służbie	Średni wiek floty	Dostępność w roku budżetowym 2024	Uwagi
T-1A Jayhawk	86	29,93	79,18%	Wycofany ze służby w 2025 r., bez następcy
T-6A Texan II	442	18,98	53,43%	
T-7A Red Hawk	1	0,1	brak danych	Plan nabycia 350 maszyn
T-38A Talon	52	57,84	64,02%	Do całkowitego zastąpienie przez T-7A Red Hawk
(A)T-38B Talon	6	61,12	brak danych	
T-38C Talon	437	58,29	55,32%	
UV-18B	3	50,96	brak danych	
Razem	1026	46,96		

Źródło: Air & Space Forces Almanac 2025 [w:] „Air & Space Forces”, maj/czerwiec 2025, Air & Space Forces Association, airandspaceforces.com, s. 65, 67.

2. Przyszłość: przewaga technologiczna i liczebna

W odniesieniu do US Air Force – inaczej, niż ma to miejsce w przypadku pozostałych rodzajów Sił Zbrojnych Stanów Zjednoczonych – nie powstał jeden jawny dokument przedstawiający strategię modernizacji i rozwoju. Zastępuje go szereg programów wyznaczających cele z zakresu zdolności i planowanej wielkości floty maszyn każdego typu. Programy te mają bardzo elastyczny charakter, a liczba statków powietrznych do nabycia może w ciągu zaledwie roku zwiększyć się bądź zmniejszyć nawet o 40%. Ten stan rzeczy nie pozwala na tak dokładną analizę przyszłości USAF, jaką da się przygotować dla innych rodzajów wojsk³⁶.

³⁶ W kwietniu 2021 r. US Air Force zamierzały kupić łącznie 144 myśliwce F-15EX, do maja 2022 r. zredukowały plany do 80, z kolei proponowany budżet na rok fiskalny 2024 zwiększył je do 104 maszyn, a propozycja tego na rok fiskalny 2026 – do 129.

Wewnątrz US Air Force od lat pomysłem na wyjście ze spirali starzenia się floty i rosnących kosztów jej utrzymania, a co za tym idzie – ograniczania budżetu na nowe maszyny – jest znacząca redukcja liczby samolotów, nawet o 250 rocznie³⁷. Miałaby ona umożliwić oszczędności i większe zakupy, lecz skutkowałaby gwałtownym ograniczeniem potencjału sił powietrznych na co najmniej dekadę. Na takie rozwiązanie nie zgadza się Kongres, zwłaszcza że przemysł zbrojeniowy nie jest w stanie gwałtownie zwiększyć produkcji, a USAF – rozbudować własnej bazy szkoleniowej. Ta już dziś nie wystarcza, tym bardziej gdyby zaczęto wdrażać do służby o 50% więcej maszyn. Ponadto programy rozwoju nowych samolotów notorycznie notują opóźnienia niewynikające z braków w finansowaniu tych przedsięwzięć, ale z problemów natury technicznej, informatycznej i organizacyjnej, z którymi borykają się wytwórcy.

Długofalowo planiści US Air Force chcą zagwarantować utrzymanie supremacji poprzez ciągły rozwój technologiczny oraz stałe posiadanie generacyjnej i ilościowej przewagi nad potencjalnym przeciwnikiem. Dlatego pomimo niewyprodukowania nawet jednej czwartej planowanych myśliwców piątej generacji F-35A już trwają prace nad maszyną kolejnej, o kryptonimie NGAD (*next-generation air dominance*) i nazwie F-47, która ma zastąpić samoloty F-22 Raptor. Szczegóły projektu pozostają niejawne, jednak oś jego rozwoju stanowi integracja platform załogowych z bezzałogowymi. Zakłada się zbudowanie co najmniej 100 maszyn F-47 i ok. 1 tys. dużych bezzałogowców odrzutowych z nimi współpracujących bezpośrednio w misjach wywalczania przewagi powietrznej w ramach programu Collaborative Combat Aircraft (CCA)³⁸.

Podobne podejście stoi za programem rozwoju floty bombowców strategicznych. Do połowy przyszłego dziesięciolecia ma ona być nie tylko o generację nowocześniejsza od sił ewentualnego przeciwnika, lecz także większa. Wszystkie 65 B-1 i B-2 zostaną zastąpione przez około setkę maszyn B-21 Raider, które mają cechować się niskim współczynnikiem odbicia radarowego (*stealth*), co ma im umożliwić penetrowanie obszarów chronionych przez obronę powietrzną wroga. Stare B-52, z ich gigantycznym udźwigiem, posłużą natomiast jako

³⁷ Ustawa NDAA na rok budżetowy 2025 pozwala Siłom Powietrznym USA wycofać ze służby 56 samolotów A-10, 36 F-15C i trzy F-16, ale blokuje lub spowalnia ten krok w odniesieniu do innych myśliwców, takich jak F-15E i F-22. A. Smith, *Summary of the Fiscal Year 2025 National Defense Authorization Act*, House Armed Service Committee, 7.12.2024, democrats-armedservices.house.gov. USAF wnioskowały zaś o możliwość wycofania ze służby m.in. 32 maszyn F-22 Raptor, 65 F-15C/D, 56 A-10, 26 F-15E i 11 F-16C/D. *Department of Defense Report on Force Structure Changes for the Fiscal Year (FY) 2025 Defense Budget*, Office of the Under Secretary of Defense (Comptroller)/Chief Financial Officer, kwiecień 2024, comptroller.war.gov, s. 22.

³⁸ J. DiMascio, *U.S. Air Force Next-Generation Air Dominance (NGAD) Fighter*, Congressional Research Service, 22.07.2025, congress.gov.

platforma do wystrzeliwania pocisków manewrujących i nowo opracowywanych pocisków hipersonicznych spoza zasięgu obrony przeciwnika. W ten sposób Stany Zjednoczone zwiększają zdolności rażenia strategicznego, przygotowując się do potencjalnej konfrontacji z Chinami.

W 2023 r. zapadła też decyzja o pośpiesznej wymianie samolotów wczesnego ostrzegania i dowodzenia E-3 Sentry (AWACS) na nowe E-7. Co nietypowe dla Waszyngtonu, zakupu dwóch maszyn tego typu (z opcją nabycia następnych 24) dokonano bez długotrwałego programu testów, oceny wymagań i dostosowania wybranego rozwiązania do potrzeb USAF³⁹. Było to spowodowane dużym wyeksploatowaniem floty E-3, które w 2023 r. zmusiło Amerykanów do wycofania ze służby 13 z 28 z nich. Tym samym krótkoterminowo doszło do osłabienia sił powietrznych w dziedzinie zdolności AWACS, lecz w przyszłej dekadzie powinny one odzyskać pełnię możliwości.

3. Wyzwania

Najważniejszy program modernizacyjny US Air Force, a zarazem wyzwanie stojące przed tym rodzajem wojsk dotyczy wdrażania samolotów wielozadaniowych piątej generacji programu Joint Strike Fighter (JSF), którego owocem jest rodzina F-35 Lightning II. Planuje się zakup ok. 1750 F-35A – po zakończeniu dostaw flota ta będzie stanowiła jedną trzecią wszystkich maszyn na wyposażeniu USAF. Mimo że program JSF rozpoczął się w ostatniej dekadzie XX wieku, pierwszy lot F-35 miał miejsce w 2006 r., a wdrożenie do służby – w 2016 r., USAF otrzymały, zakontraktowały lub zaprojektowały budżet dla zaledwie 662 myśliwców. W latach 2007–2025 umowy objęły tylko 66% planowanych do nabycia w tym okresie F-35A. W 2025 r. Siły Powietrzne USA zamówiły 44 nowe samoloty tego typu, a w 2026 r. chcą pozyskać następne 24, podczas gdy zamierzenia wstępne zakładały 75 sztuk rocznie. Tym samym jest wątpliwe, czy Stany Zjednoczone kiedykolwiek znajdą się w posiadaniu ponad tysiąca F-35A jednocześnie w służbie. Dodatkowo maszyna ta wciąż nie osiągnęła pełnego poziomu zdolności określonego w programie JSF i dopiero wersja Block 4 wypełni założenia tego standardu. Kolejne problemy techniczne przesunęły jednak wprowadzenie jej z 2024 r. na ok. 2030 r. Zarazem zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie w postaci wersji TR-3, której wdrożenie też

³⁹ J. Losey, *US Air Force awards Boeing first contract for fleet of 26 E-7 aircraft*, Defense News, 1.03.2023, [defensenews.com](https://www.defensenews.com).

się przeciągnęło, co na dziewięć miesięcy wstrzymało przyjmowanie do służby wyprodukowanych już F-35⁴⁰.

Kłopoty te skutkują znacznymi opóźnieniami w wycofywaniu najstarszych maszyn F-16C/D, A-10C i F-15C/D, jak również zmusiły USAF do kosztownych programów modernizacji i wydłużenia życia pierwszych z nich oraz wprowadzenia zupełnie nowego modelu – F-15EX. Ponadto JSF (w tym same myśliwce) cały czas staje się coraz droższy, przez co już w 2012 r. zdobył niechlubny tytuł najdroższego w historii programu zbrojeniowego. Trudno więc zakładać, że plany związane z F-35A uda się zrealizować.

Również druga przyszła największa flota samolotów w US Air Force notuje opóźnienia i wzrosty kosztów. Maszyny szkolne T-7A Red Hawk, których ma powstać ok. 350, miały wejść do seryjnej produkcji w 2025 r., ale ich testy wciąż się nie zakończyły⁴¹. Siły Powietrzne USA polegają i w najbliższym czasie będą polegały na wysłużonej już rodzinie T-38, której następcy zaczęto poszukiwać dopiero w 2018 r., pomimo że już w 2003 r. Dowództwo Wyszkoenia Lotniczego zgłaszało potrzebę zaprojektowania nowego samolotu szkolno-treningowego⁴². Ponadto spośród maszyn uczestniczących w postępowaniu przetargowym wybrano ofertę konsorcjum Boeing–Saab, czyli jedyny z przedstawionych samolotów, który istniał wyłącznie jako demonstrator technologii⁴³. Ten stan rzeczy niesie ze sobą ponownie podwyższenie kosztów i dalsze przesunięcia terminów, które powodują pogorszenie stanu bazy szkoleniowej, co negatywnie oddziałuje nie tylko na same USAF, lecz także na amerykańskich sojuszników szkolonych w Stanach Zjednoczonych.

Kolejny program, którego problemy uderzają w zdolności US Air Force, dotyczy nowych latających tankowców KC-46 Pegasus. Obecnie fundament tej floty stanowią maszyny KC-135, oparte na niewytwarzanym od 40 lat samolocie Boeing 707. Są wyeksploatowane i przestarzałe, a dostępność części zamiennych do nich jest bardzo mała. Zarazem wdrażany od 2019 r. KC-46 dopiero w połowie 2022 r. otrzymał wszystkie certyfikaty niezbędne do jego użytkowania⁴⁴, a Boeing,

⁴⁰ J.A. Tirpak, *Lockheed Ups Pace of F-35 Deliveries to New High to Start Clearing Backlog*, Air & Space Forces Magazine, 31.10.2024, airandspaceforces.com.

⁴¹ S. Losey, *T-7 trainer production delayed again as Air Force, Boeing adjust plan*, Defense News, 16.01.2025, defensenews.com.

⁴² S. Trimble, *US Air Force, industry prepare for T-38 replacement*, FlightGlobal, 22.06.2010, flightglobal.com.

⁴³ Oferty składali też: grupa Leonardo (M-346 Master), Lockheed Martin-KAI (T-50 Golden Eagle), Northrop Grumman–BAE Systems (Hawk T2/128), Sierra Nevada–TAI Freedom (TAI Hürjet) i Textron AirLand Scorpion z maszyną o tej samej nazwie.

⁴⁴ *KC-46A Pegasus approved to refuel 97% of joint force receivers*, Air Mobility Command Public Affairs, 1.06.2022, af.mil.

odpowiedzialny za dostarczenie tankowców, poniósł z tytułu kar umownych straty przekraczające 5 mld dolarów. Dziś wydaje się, że wszystkie kłopoty Pegasusa zostały rozwiązane, lecz powstałe opóźnienia sprawiają, że zdolności do uzupełniania paliwa w locie USAF do końca tej dekady nie będą w stanie zaspokoić potrzeb lotnictwa w razie pełnoskalowego konfliktu.

Całkowicie niepodjętym zagadnieniem, które niedługo zacznie zagrażać Siłom Powietrznym Stanów Zjednoczonych, a nawet ogólnej projekcji siły tego państwa, jest stan samolotów transportowych C-17. W wyniku trwającej 20 lat operacji w Afganistanie, gdzie niemal całą logistykę prowadzono za pomocą mostów powietrznych, flota amerykańskich samolotów transportowych podlegała dużo silniejszej eksploatacji, a co za tym idzie – dużo większemu zużyciu, niż przewidywano podczas ich projektowania. Co więcej, linię produkcyjną tych maszyn zamknięto wskutek braku nowych zamówień, a ostatnia z nich została dostarczona w 2019 r. Tym samym USAF dysponują wymaganą przez siebie liczbą samolotów transportowych, wystarczającą do zabezpieczenia globalnych potrzeb, natomiast w sytuacji głębokiego kryzysu i przy wysokim tempie operacyjnym spora część floty będzie musiała zostać uziemiona w celu przeprowadzenia napraw, jak to miało miejsce po ewakuacji z Afganistanu w 2021 r.⁴⁵ W perspektywie średnioterminowej, z uwagi na wyeksploatowanie, maszyny te będą zapewne ulegały częstszym awariom, a brak programu ich zastąpienia może przynieść gwałtowne obniżenie zdolności transportowych państwa.

Wraz z powstaniem nowoczesnych chińskich pocisków powietrze–powietrze PL-15 myśliwce US Air Force i całego zachodniego świata straciły przewagę zasięgu. Dotychczasowa podstawowa amerykańska rakietą tej klasy – AIM-120C-7 AMRAAM – osiąga tylko połowę zasięgu jej odpowiednika z ChRL⁴⁶. Ten stan rzeczy wywołał w Siłach Powietrznych USA gigantyczne poruszenie oraz spowodował rozpoczęcie modernizacji pocisku AIM-120 do standardu D-3 o wydłużonym zasięgu i opracowywania jego następcy – AIM-260 JATM⁴⁷.

⁴⁵ N.A. Youssef, *Part of Air Force C-17 Fleet Undergoing Reset After Afghan Mission*, The Wall Street Journal, 23.09.2021, wsj.com.

⁴⁶ T. Nedwick, *New Version Of Chinese PL-15 Air-To-Air Missile Tailored For Stealth Fighters Revealed*, The War Zone, 11.11.2024, twz.com.

⁴⁷ *FY 2024 Annual Report*, Director Operational Test and Evaluation, styczeń 2025, dote.osd.mil, s. 298–300.

W tym dziesięcioleciu prace rozwojowe i wdrożenie nowych systemów uzbrojenia raczej nie zostaną jednak ukończone, co zachwieje hegemonią Stanów Zjednoczonych w domenie powietrznej.

4. Konsekwencje dla Europy

Docelowa wielkość i nowoczesność Sił Powietrznych USA powinny pozwolić na jednoczesne operacje na teatrach europejskim i indopacyficznym, ale w obecnej dekadzie ani ów rozmiar, ani nowoczesność nie zostaną osiągnięte. Można wręcz wątpić, czy USAF kiedykolwiek będą mogły urzeczywistnić wskazane przez siebie wartości. Nawet gdyby udostępniono dodatkowe finansowanie, amerykański przemysł lotniczy nie jest w stanie produkować rocznie tylu maszyn, szczególnie myśliwców, aby przy wycofywaniu ponad setki rocznie zwiększyć liczbę samolotów bojowych o ponad 300 sztuk w zaledwie cztery lata. Ponadto wzrost potencjału lotnictwa Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej podważa amerykańską supremację w domenie powietrznej na zachodnim Pacyfiku.

Problem dla sojuszników Stanów Zjednoczonych w Europie stanowią braki nie w zakresie lotnictwa myśliwskiego, które wciąż pozostaje znacznie liczniejsze i nowocześniejsze niż ich potencjalny przeciwnik – Federacja Rosyjska – ale w zdolnościach wzmacniających ich możliwości (*enabler*). Europejskich samolotów wczesnego rozpoznania i dowodzenia, zwiadu sygnałowego czy tankowania w powietrzu jest po prostu za mało i w przypadku eskalacji na Indo-Pacyfiku należy się spodziewać przekierowania części amerykańskich zasobów w ten region. Takie posunięcie będzie skutkowało obniżeniem efektywności lotnictwa europejskich państw NATO i uniemożliwi utrzymanie przez nie wysokiego tempa operacji (liczby możliwych samolotolotów na dobę).

Dodatkowo długotrwałość produkcji współczesnych samolotów i brak ich rezerw powodują, że Siły Powietrzne USA nie mogą sobie pozwolić na ponoszenie zbyt dużych strat, przez co w razie starcia z równorzędnym przeciwnikiem nie będą tak agresywne w działaniu jak w trakcie konfliktów asymetrycznych.

Tabela 13. Skrzydła podległe Dowództwu Sił Powietrznych w Europie i Afryce

Jednostka	Lokalizacja	Samoloty, misja, uzbrojenie
31 Skrzydło Myśliwskie	Aviano AB, Włochy	Dwie eskadry F-16C/D, eskadra śmigłowców CSAR HH-60G
39 Skrzydło Bazy Lotniczej	İncirlik AB, Turcja	Nie posiada na stałe przypisanych samolotów, lecz zapewnia zaplecze i wsparcie
48 Skrzydło Myśliwskie	RAF Lakenheath, Wielka Brytania	Dwie eskadry F-15E, dwie eskadry F-35A
52 Skrzydło Myśliwskie	Spangdahlem AB, Niemcy	Eskadra F-16C, bataliony ochrony i zabezpieczania logistycznego baz stacjonowania bomb nuklearnych w ramach natowskiego programu nuclear sharing (z wyjątkiem baz Aviano i İncirlik)
86 Skrzydło Transportowe	Ramstein AB, Niemcy	Eskadra C-21A/C-37A, eskadra C-130J
100 Skrzydło Tankowania Powietrznego	RAF Mildenhall, Wielka Brytania	Eskadra KC-135R/T
435 Skrzydło Operacji Powietrznych	Ramstein AB, Niemcy	Wsparcie ogólne
501 Skrzydło Wsparcia Bojowego	RAF Alconbury, Wielka Brytania	Zapewnienie wsparcia administracyjnego dla Dowództwa Sił Powietrznych w Europie i Afryce
603 Centrum Operacji Powietrznych	Ramstein AB, Niemcy	Planowanie operacji powietrznych i kierowanie nimi
406 Skrzydło Ekspedycyjne	Ramstein AB, Niemcy	Wspieranie działań w Afryce; eskadra MQ-9 Reaper

Źródło: *Air & Space Forces Almanac 2025* [w:] „*Air & Space Forces*”, maj/czerwiec 2025, Air & Space Forces Association, airandspaceforces.com, s. 74.

Tabela 14. Skrzydła podległe Dowództwu Lotnictwa Pacyfiku

Jednostka	Lokalizacja	Samoloty, misja, uzbrojenie
Piąta Armia Powietrzna		
18 Skrzydło	Kadena AB, Japonia	E-3B/C,, HH-60G, KC-135R, dwie eskadry F-15C/D, jedna w trakcie tranzycji na F-15EX
35 Skrzydło Myśliwskie	Misawa AB, Japonia	Dwie eskadry F-16C/D, jedna w trakcie tranzycji na F-35A
374 Skrzydło Transportowe	Yokota AB, Japonia	C-12J, C-130H, UH-1N
Siódma Armia Powietrzna		
8 Skrzydło Myśliwskie	Kunsan AB, Korea Południowa	Dwie eskadry F-16C/D
51 Skrzydło Myśliwskie	Osan AB, Korea Południowa	Eskadra F-16C/D
607 Centrum Operacji Powietrznych	Osan AB, Korea Południowa	Planowanie operacji powietrznych i kierowanie nimi
Jedenasta Armia Powietrzna		
3 Skrzydło	JB Elmendorf-Richardson, Alaska	C-12, C-17, E-3, dwie eskadry F-22A
15 Skrzydło	JB Pearl Harbor-Hickam, Hawaje	C-17A, C-37A, C-40B, eskadra F-22A (AA)
36 Skrzydło	Andersen AFB, Guam	Platforma operacyjna dla rotacyjnych sił bojowych
354 Skrzydło Myśliwskie	Eielson AFB, Alaska	Dwie eskadry F-35A, eskadra F-16 C/D
611 Centrum Operacji Powietrznych	JB Elmendorf-Richardson, Alaska	Planowanie operacji powietrznych i kierowanie nimi
613 Centrum Operacji Powietrznych	JB Pearl Harbor-Hickam, Hawaje	Planowanie operacji powietrznych i kierowanie nimi

Jednostka	Lokalizacja	Samoloty, misja, uzbrojenie
673 Skrzydło Bazy Lotniczej	JB Elmendorf-Richardson, Alaska	wsparcie, zabezpieczenie logistyczne, szkoleniowe, materiałowe i medyczne dla USAF na Alasce
Regionalne Centrum Wsparcia	JB Elmendorf-Richardson, Alaska	Koordinacja działań oddalonych baz, komunikacja, inżynieria

Źródło: *Air & Space Forces Almanac 2025* [w:] „*Air & Space Forces*”, maj/czerwiec 2025, Air & Space Forces Association, airandspaceforces.com, s. 73.

IV. MARYNARKA WOJENNA: PRÓBA ODBUDOWY PO DEKADACH ZANIEDBAŃ I BŁĘDNYCH DECYZJI

Marynarka Wojenna USA (US Navy, USN) znajduje się w trakcie hamowania spadku liczby okrętów na wyposażeniu. W przyszłości ma nastąpić zwiększenie jej rozmiaru. W wyniku licznych błędnych decyzji podjętych za prezydentury George'a W. Busha i Baracka Obamy od 2003 r. jej liczebność zmniejszyła się do poniżej 300 okrętów sił bojowych⁴⁸ – od tego czasu waha się w zakresie 270–300 jednostek. Ponadto w ubiegłych trzech dekadach prowadzono szereg nieudanych projektów mających zaowocować okrętami nowej generacji różnych klas: zakończyły się one zupełnym niepowodzeniem (następca niszczycieli typu Arleigh Burke – DDG(X), krążowników typu Ticonderoga – CG(X) – oraz fregaty typu Constellation) lub zamówieniem jednostek nieprzystosowanych do współczesnego pola walki (LCS) albo zanotowały znaczące opóźnienia (nowy lotniskowiec typu Gerald R. Ford). Wszystko to sprawiło, że aktualnie US Navy posiada starzejącą się flotę o stale malejącej liczbie okrętów w służbie, a jednocześnie ciągle rośnie potrzeba jej globalnego zaangażowania przeciwko rozbudowującej swój potencjał ChRL.

1. Marynarka Wojenna USA – stan na dziś

Na najwyższym poziomie organizacyjnym US Navy składa się z dziewięciu dowództw, podległych bezpośrednio odpowiadającym im geograficznie i funkcjonalnie strategicznym dowództwom połączonym. Zarządzają one całością sił USN dyslokowanych na ich obszarze odpowiedzialności (zob. tabela 15).

⁴⁸ Okręty sił bojowych (*battle force ships*) to bardzo szeroka kategoria, ściśle opisana w amerykańskim prawie. Należą do niej nie tylko jednostki wyłącznie bojowe, jak niszczyciele czy okręty podwodne, lecz także duże okręty zaopatrzeniowe zdolne do uzupełniania zapasów podczas rejsu, okręty desantowe, jednostki dowodzenia, a nawet okręty oceanograficzne.

Tabela 15. Główne komponenty Marynarki Wojennej USA

Dowództwo operacyjne	Flota	Podporządkowanie
Dowództwo Sił Floty (Fleet Forces Command)	2 Flota	Dowództwo Północne (NORTHCOM) Dowództwo Strategiczne (STRATCOM)
Dowództwo Południowe Sił Morskich (Naval Forces Southern Command)	4 Flota	Dowództwo Południowe (SOUTHCOM)
Flota Pacyfiku (United States Pacific Fleet)	3 Flota 7 Flota	Dowództwo Indo-Pacyfiku (INDOPACOM)
Siły Morskie w Europie / Siły Morskie w Afryce (Naval Forces Europe / Naval Forces Africa)	6 Flota	Dowództwo Afryki (USAFRICOM) Dowództwo Europejskie (USEUCOM)
Dowództwo Centralne Sił Morskich (Naval Forces Central Command)	5 Flota	Dowództwo Centralne (USCENTCOM)
Dowództwo Wojskowego Transportu Morskiego (Military Sealift Command)	brak	Dowództwo Transportowe (USTRANSCOM)
Dowództwo Morskich Operacji Specjalnych (Naval Special Warfare Command)	brak	Dowództwo Operacji Specjalnych (USSOCOM)
Dowództwo Kosmiczne Marynarki Wojennej (Navy Space Command)	brak	Dowództwo Kosmiczne (USSPACECOM)
Dowództwo Cybernetyczne Floty (Fleet Cyber Command)	10 Flota	Dowództwo Cybernetyczne (USCYBERCOM)

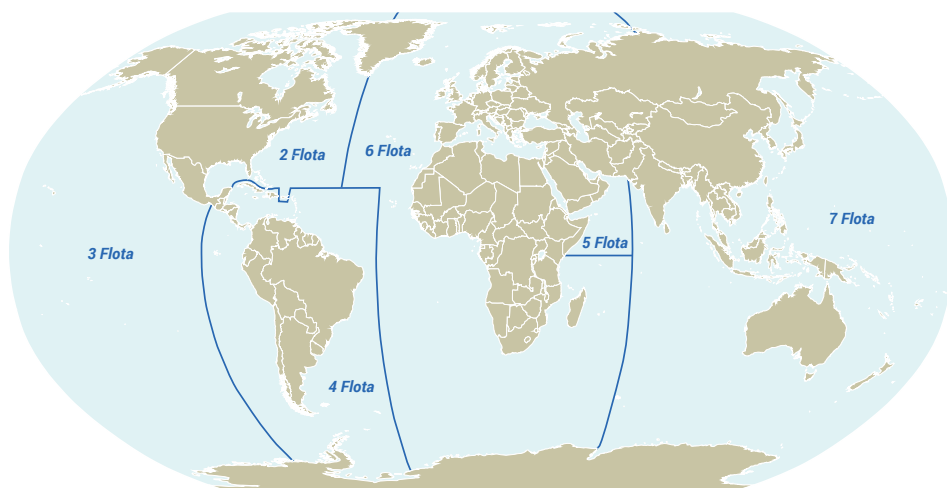
Źródło: opracowanie własne.

Tym dziewięciu dowództwom podporządkowano siedem flot sprawujących kontrolę operacyjną nad siłami i środkami US Navy (zob. mapa 3). Odbywa się ona za pomocą zespołów zadaniowych, z których każdy specjalizuje się w jednym konkretnym aspekcie (np. działania nawodne, podwodne, obrona przeciwrakietowa, zabezpieczenie logistyczne)⁴⁹.

⁴⁹ *Military Units – Navy*, U.S. Department of War, war.gov.

Kościec sił nawodnych USN stanowi dziewięć lotniskowcowych grup bojowych (*carrier strike group, CSG*), z których jedna do trzech stale prowadzi rotacyjne patrole po morzach i oceanach świata. Każda składa się z lotniskowca, zmiennej liczby od trzech do ośmiu dużych okrętów nawodnych (tj. niszczycieli i krążowników), nieujawnionej liczby okrętów podwodnych i dostosowanej do potrzeb liczby jednostek zaopatrzeniowych. Spośród 11 lotniskowców w służbie dwa zawsze są całkowicie niezdolne do działań z uwagi na toczące się na nich długotrwałe prace związane z wymianą paliwa nuklearnego i modernizacją⁵⁰, w związku z czym nie mają przydziału do żadnej CSG. Pełna gotowość cechuje zazwyczaj jedynie trzy okręty, kolejne trzy przechodzą okresowe przeglądy dokowe, a na ostatnich trzech trwa szkolenie i zgrywanie przed kolejnym rejssem. Spośród dziewięciu grup po cztery mają stałe bazy na wschodnim i zachodnim wybrzeżu Stanów Zjednoczonych, a jedna zawsze bazuje poza krajem, w bazie Yokosuka w Japonii.

Mapa 3. Podział flot Marynarki Wojennej USA

Źródło: opracowanie własne.

Spośród 85 dużych okrętów nawodnych aż 50 stale bazuje na Pacyfiku (27 na zachodnim wybrzeżu USA, 9 na Hawajach i 12 w Japonii), 30 – na wschodnim wybrzeżu Stanów Zjednoczonych, a 5 – w Rocie w Hiszpanii. Większość operuje w ramach CSG, przez co US Navy cierpi na niedobór jednostek, które

⁵⁰ Każdy lotniskowiec o napędzie atomowym przechodzi wymianę nuklearnych prętów paliwowych w reaktorze, połączoną z głęboką modernizacją w okresie połowy swojego życia, czyli ok. 25 lat od wcielenia do służby. Proces ten trwa 36–48 miesięcy. Obecnie przechodzi go USS John C. Stennis (CVN-74).

mogłaby wyznaczyć do jakichkolwiek innych działań niż osłona lotniskowców (np. zabezpieczenia szlaków komunikacyjnych, zwalczania okrętów podwodnych, uderzeń na cele lądowe). Ponadto 56 (36 na Pacyfiku, 15 na wschodnim wybrzeżu USA i 5 w Rocie) specjalnie dostosowano do zwalczania pocisków balistycznych średniego i pośredniego zasięgu oraz międzykontynentalnych⁵¹. Uzupełniać flotę niszczycieli i krążowników, a zarazem zastąpić planowane do wycofania niszczyciele min i w pełni już wycofane fregaty miały korwety typu Freedom i Independence programu *littoral combat ship* (LCS), których obecnie jest w służbie 28.

Oprócz dziewięciu CSG USN ma rozbudowane zdolności desantowe. W sumie 32 okręty desantowe, w tym dziewięć z ciągłym pokładem lotniczym (mogą pełnić również funkcję lekkich lotniskowców), zapewniają siłom ciągłą mobilność i tworzą wraz z Korpusem Piechoty Morskiej USA tzw. grupy desantowe – jednostki ekspedycyjne piechoty morskiej (*amphibious ready group-marine expeditionary unit*, ARG-MEU) służące do prowadzenia wspólnych operacji reaganowania kryzysowego (zob. kolejny rozdział). Zbyt mała liczba dużych okrętów nawodnych i brak fregat powodują, że żadna z dziewięciu grup ARG nie posiada w składzie jednostek osłony przed zagrożeniami z powietrza i wody, a tym samym są one silnie narażone na zniszczenie w przypadku starcia z przeciwnikiem o symetrycznych zdolnościach.

Do tego dochodzi 65 okrętów podwodnych o napędzie atomowym. Z tej liczby 18 to duże jednostki typu Ohio, z których 14 może przenosić pociski balistyczne Trident II z głowicami nuklearnymi (zapewniają one odstraszanie strategiczne), a pozostałe cztery – nawet 154 pocisków manewrujących Tomahawk z głowicami konwencjonalnymi. Zadanie reszty – 49 myśliwskich okrętów podwodnych – polega na osłanianiu grup okrętowych i zwalczaniu jednostek nieprzyjaciela. Każdy z nich posiada też możliwość uderzania na cele lądowe za pomocą do 12 pocisków Tomahawk.

Jednostki bojowe wspomaga łącznie 31 okrętów dowodzenia, tenderów, pływających doków, pełnomorskich holowników i innych jednostek wsparcia, które w pełni zaspokajają dzisiejsze i przyszłe potrzeby Marynarki Wojennej Stanów Zjednoczonych. Dodatkowo bezpośredniej pomocy logistycznej udziela jej 35 tankowców i okrętów zaopatrzeniowych, które z racji swego wieku oraz rozproszenia globalnego zaangażowania USN w coraz większym stopniu ograniczają intensywność operacji, jakie może ona prowadzić w tym samym czasie.

⁵¹ R. O'Rourke, *Navy Aegis Ballistic Missile Defense (BMD) Program: Background and Issues for Congress*, Congressional Research Service, 20.01.2026, congress.gov.

Tabela 16. Marynarka Wojenna USA, stan na styczeń 2026 roku

Okrety	Liczba	Okrety	Liczba
Okrety podwodne z pociskami balistycznymi (SSBN)	14	Duże okrety desantowe:	32
		• Desantowe okrety szturmowe (LHA/LHD)	9
Okrety podwodne z pociskami manewrującymi (SSGN)	4	• Okrety desantowe (LPD/LSD)	23
Okrety podwodne (SSN)	49	Siły logistyczne CLF, tj. okrety zaopatrzeniowe na morzu:	35
Lotniskowce (CVN)	11	• Tankowce (TAO) i okrety zaopatrzeniowe (TAOE)	21
		• Okrety cargo (TAKE)	14
Duże okrety nawodne, tj. krążowniki (CG) i niszczyciele (DDG)	85	Okrety dowodzenia i wsparcia	31
Małe okrety nawodne:	32	Duże pływające pojazdy bezzałogowe	0
• Korwety (LCS)	28		
• Niszczyciele min (MCMV)**	4	Razem	293

* Do całkowitego wycofania w tej dekadzie, bez następcy

** Do całkowitego zastąpienia przez LCS

Źródło: *The Official Inventory of US Naval Ships and Service Craft*, U.S. Navy, nvr.navy.mil.

2. Ambitne plany i wątpliwości dotyczące ich realizacji

W 2016 r. US Navy zaprezentowała 30-letni plan budowy okrętów, który zakładał zwiększenie floty do 355 jednostek, a rok później jego założenia wpisano do Ustawy o autoryzacji obrony narodowej (National Defense Authorization Act, NDAA)⁵². Narodowe strategie bezpieczeństwa opublikowane przez administracje Trumpa i Bidena zdezaktualizowały jednak te zamierzenia i zmusiły Marynarkę Wojenną USA do przedstawienia w 2023 r. kolejnej koncepcji. Zgodnie z tym 30-letnim planem do 2054 r. USN ma dysponować 381 okrętami sił bojowych oraz 134 dużymi bezzałogowcami nawodnymi i podwodnymi. Ta wizja nie została natomiast jednoznacznie poparta przez Biały Dom i Kongres ani

⁵² *H.R.2810 – National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2018*, Section 1025, Kongres USA, 12.12.2017, s. 268, congress.gov.

odzwierciedlona w NDAA, przez co nie zagwarantowano zwiększonego finansowania na jej wykonanie.

Oba dokumenty – zarówno ten z 2016 r., jak i z 2023 r. – przewidują przede wszystkim wzrost liczby lotniskowców o jeden i myśliwskich okrętów podwodnych o 17 przy jednoczesnym zmniejszeniu stanu posiadania w zakresie tych przenoszących pociski Trident II z głowicami nuklearnymi z 14 do 12 i całkowitym wycofaniu jednostek z pociskami Tomahawk (poprzez zamówienie mniejszej liczby następców typu Ohio) oraz utrzymaniu aktualnej liczby okrętów dowodzenia i wsparcia. Dokument z 2016 r. zakładał wzrost liczby jednostek desantowych oraz dużych okrętów nawodnych, lecz nowy z 2023 r. urealnił tę wizję, skupiając się na utrzymaniu obecnego stanu liczebnego jednostek tych klas.

Oba plany przewidują obniżenie liczby małych okrętów nawodnych. Jeszcze w 2016 r. zamierzano pozostawić w służbie 28 korwet (LCS), ale w obliczu kolejnych doniesień o problemach tego programu zdecydowano się zachować tylko 15 – mają one służyć zwłaszcza jako niszczyciele min oraz uczestniczyć w misjach zwalczania piractwa. Zdecydowanemu zwiększeniu (z 24 do 58) ma zaś ulec planowana liczba nowych fregat. Ma też dojść do wzrostu zdolności logistycznych – poprzez wprowadzenie zupełnie nowej klasy lekkich zaopatrzeniowców (TAOL) przy utrzymaniu aktualnego stanu jednostek logistycznych innych klas. Dzięki temu USN ma się stać bardziej elastyczna oraz uzyskać zdolność działania w rozproszeniu i zwiększoną odporność na ewentualne straty. Klasyczne duże zaopatrzeniowce i tankowce skierowane zostaną wyłącznie do wspierania dużych grup okrętowych (CSG i ARG), zaś TAOL będą mogły w sposób ekonomiczny wspomagać dywizjony czy nawet pojedyncze okręty.

Największa zmiana pomiędzy oboma dokumentami polega na zawarciu w tym z 2023 r. planu powstania zupełnie nowej kategorii jednostek – dużych pływających systemów bezzałogowych. W najbliższych 30 latach Marynarka Wojenna Stanów Zjednoczonych ma wprowadzić do służby aż 134 bezzałogowce, z czego 56 w wersji podwodnej. Wymagania co do zasad ich użycia i zdolności cały czas ewoluują, co wpływa na proces ich rozwoju, a tym samym stawia pod znakiem zapytania możliwość tak masowego ich wdrożenia.

Tabela 17. Porównanie 30-letnich planów z 2016 i 2023 roku

Okręty	Cel 355 okrętów (2016)	Cel 381 okrętów (2023)	Różnica
Okręty podwodne z pociskami balistycznymi (SSBN)	12	12	0
Okręty podwodne (SSN)	66	66	0
Lotniskowce (CVN)	12	12	0
Duże okręty nawodne, tj. krążowniki (CG) i niszczyciele (DDG)	104	87	-17
Małe okręty nawodne:	52	73	+21
• Fregaty rakietowe (FFG)	24	58	+34
• Litoralne okręty bojowe (LCS)	28	15	-13
Duże okręty desantowe:	38	31	-7
• Desantowe okręty szturmowe (LHA/LHD)	12	10	-2
• Okręty desantowe (LPD/LSD)	26	21	-5
Mniejsze okręty desantowe (tj. średnie okręty desantowe, LSM)	0	18	+18
Siły logistyczne CLF (tj. okręty zaopatrzeniowe na morzu):	34	46	+12
• Tankowce (TAO) i okręty zaopatrzeniowe (TAOE)	20	20	0
• Okręty cargo (TAKE)	14	13	-1
• Lekkie tankowce zaopatrzeniowe (TAOL)	0	13	+13
Okręty dowodzenia i wsparcia:	37	36	-1
• Okręty dowodzenia (LCC)	2	2	0
• Tendry dla okrętów podwodnych (AS)	2	2	0
• Ekspedycyjne doki transferowe (ESD)	2	0	-2
• Ekspedycyjne szybkie transportowce (EPF)	10	8	-2
• Ekspedycyjne statki bazowe (ESB)	6	6	0
• Holowniki (ARS i ATF)	8	8	0
• Okręty nadzoru oceanicznego (TAGOS)	7	10	+3
Duże pływające pojazdy bezzałogowe:	0	134	+134
• Duże i średnie nawodne pojazdy bezzałogowe (LUSV i MUSV)	0	78	+78
• Ekstraduże podwodne pojazdy bezzałogowe (XLUUV)	0	56	+56

Źródło: R. O'Rourke, *Navy Force Structure and Shipbuilding Plans: Background and Issues for Congress*, op. cit.

US Navy planuje zwiększyć nie tylko liczbę okrętów, lecz także zdolności lotnictwa morskiego i środków rażenia. Trwa wprowadzanie myśliwców F-35C –

zastępują one maszyny F/A-18 C/D Hornet. Choć nowe samoloty pochodzą z programu JSF i dotyka je masa problemów (zob. rozdział o US Air Force), to stanowią już jedną z czterech eskadr myśliwców skrzydła lotniczego w połowie CSG. Pozostałe trzy wciąż mają się składać z F/A-18 E/F Super Hornet, których następcą – F/A-XX – jest na bardzo wczesnym etapie rozwoju⁵³. Modernizacja i wdrażanie nowego uzbrojenia używanego przez okręty i lotnictwo morskie postępują zupełnie inaczej niż te same procesy w odniesieniu do jednostek pływających. W połowie 2024 r. w służbie znalazł się wariant pocisku przeciwlotniczego SM-6 o nieujawnionym zasięgu (być może nawet powyżej 400 km) dający się odpalać z myśliwców F/A-18E/F Super Hornet, co zupełnie rozwiązuje trudności z niedostatecznym zasięgiem rakiet AMRAAM (zob. rozdział o US Air Force)⁵⁴. Wdrożono również aż dwa nowe pociski przeciwokrętowe (NSM i LRASM), w które wyposażono zarówno okręty, jak i samoloty – obok przestarzałych już Harpoonów. Oprócz tego unowocześniono torpedy Mk 54⁵⁵.

3. Wyzwania

W obecnej dekadzie US Navy – pomimo ambicji zwiększenia floty – zapewne ulegnie zmniejszeniu, gdyż nie będzie w stanie zastępować wycofywanych jednostek w stosunku 1:1. W najbliższej przyszłości kontraktowane w latach 80. w dużej liczbie okręty będą wycofywane z racji wieku. Stany Zjednoczone w ostatnich 30 latach utraciły stoczniową bazę przemysłową, a jej odbudowa jest droga i czasochłonna. Brakuje też wyszkolonej kadry, co dziś najbardziej ogranicza budowę potencjału sił morskich⁵⁶.

W latach 2024–2027 USN będzie zarówno mniej zamawiała, jak i otrzymywała mniej już zakupionych okrętów w porównaniu z liczbą tych wycofywanych. W konsekwencji w 2027 r. jej flota zmniejszy się do ok. 280 jednostek, a do stanu obecnego powróci dopiero w 2031 r. Z uwagi na długotrwałość budowy nowych okrętów potencjał Stanów Zjednoczonych w tej dziedzinie nie zmieni się w większym stopniu ani w krótko-, ani nawet w średnioterminowej perspektywie.

⁵³ T.S. Newdick, *Navy Making Final Selection For F/A-XX Stealth Fighter, Plans For 2030s Service Entry*, The War Zone, 3.10.2024, twz.com.

⁵⁴ C. Johnston, *U.S. Navy Confirms SM-6 Air Launched Configuration is 'Operationally Deployed'*, Naval News, 5.07.2024, navalnews.com; *U.S. Navy's newest air-to-air missile could tilt balance in South China Sea*, 14.08.2024, za: rusi.org.

⁵⁵ *MK 54 - Lightweight Torpedo*, U.S. Navy, 15.11.2023, navy.mil.

⁵⁶ R. O'Rourke, *Navy Force Structure and Shipbuilding Plans: Background and Issues for Congress*, Congressional Research Service, 20.01.2026, s. 13–34, congress.gov.

Pomiędzy kontraktem a przyjęciem jednostki do służby upływa bowiem minimum pięć lat, a w przypadku lotniskowca może ich minąć nawet kilkanaście⁵⁷.

Tabela 18. Zamówienia okrętów w latach budżetowych 1982–2025

Rok fiskalny	Liczba zamówionych okrętów	Rok fiskalny	Liczba zamówionych okrętów	Rok fiskalny	Liczba zamówionych okrętów
1987	17	2000	6	2013	11
1988	17	2001	6	2014	8
1989	15	2002	6	2015	8
1990	19	2003	5	2016	9
1991	15	2004	7	2017	9
1992	11	2005	8	2018	9
1993	7	2006	4	2019	13
1994	4	2007	5	2020	13
1995	4	2008	3	2021	11
1996	5	2009	8	2022	13
1997	4	2010	7	2023	11
1998	5	2011	10	2024	8
1999	5	2012	11	2025	7

Źródło: R. O'Rourke, *Navy Force Structure and Shipbuilding Plans: Background and Issues for Congress*, op. cit.

W związku z tymi problemami Marynarka Wojenna USA ogłosiła wstrzymanie wycofania części okrętów, które osiągnęły już zaplanowaną długość służby. Na razie chodzi o trzy krążowniki typu Ticonderoga, których eksploatacja potrwa do 2029 r.⁵⁸, oraz 12 najstarszych niszczycieli typu Arleigh Burke – będą one wykorzystywane do 2035 r.⁵⁹ Jeżeli nie uda się zwiększyć liczby zamawianych, budowanych i wprowadzanych nowych okrętów, to podobnych decyzji należy się spodziewać w przyszłości. Jest to jednak rozwiązanie krótkoterminowe: pozostawione w służbie jednostki będą charakteryzowały się większą awaryjnością i kosztami utrzymania, przez co budżet US Navy – zamiast pójść na kontraktowanie nowych – będzie konsumowany przez naprawy tych zużytych.

⁵⁷ Lotniskowiec USS Doris Miller (CVN-81) zakontraktowano w styczniu 2019 r., a jego przyjęcie do służby planuje się na 2032 r.

⁵⁸ SECNAV Announces Service Life Extensions for 3 Cruisers, U.S. Navy, 4.11.2024, navy.mil.

⁵⁹ SECNAV Announces Service Life Extensions for 12 Destroyers to “Keep More Ready Players on the Field”, U.S. Navy, 31.10.2024, navy.mil.

Korwety programu LCS miały cechować się wysoką prędkością ruchu i modułowalnością pozwalającą na szybkie dostosowywanie ich do różnych misji, co obniżałoby liczbę okrętów potrzebnych flocie i koszty ich operowania. Projekt jednostek nie uwzględnia przy tym żadnych systemów obrony powietrznej poza zestawami bardzo krótkiego zasięgu. Tym samym okręty mające z założenia działać m.in. na Bliskim Wschodzie nie są w stanie przetrwać w środowisku współczesnego pola walki, w którym aktorzy państwowi i niepaństwowi wykorzystują masowo drony i pociski różnego typu. Ponadto dla LCS nie opracowano modułów misyjnych. Dodatkowo koszt eksploatacji tych okrętów okazał się wielokrotnie wyższy, niż zakładano, a osiąganie wysokiej prędkości wywołuje nadmiarowe zmęczenie materiałów, doprowadzające do powstania pęknięć zagrażających integralności kadłuba⁶⁰. W związku z tym Marynarka Wojenna USA musi coraz silniej polegać na sojusznikach w zakresie osłony jednostek logistycznych czy zwalczania okrętów podwodnych.

Niepowodzeniem zakończyła się też próba szybkiego wdrożenia nowych fregat na drodze pozyskania gotowego projektu sprawdzonego bojowo okrętu w ramach programu FFG(X). W 2020 r. wybrano włosko-francuskie jednostki typu FREMM, których do 2030 r. pięć miało zasilić US Navy. Program napotkał wiele opóźnień. W listopadzie 2025 r. sekretarz Marynarki Wojennej USA postanowił o skasowaniu całości projektu – dwie jednostki, których budowa już się rozpoczęła, mają zostać dokończone⁶¹. Miesiąc później ogłoszono, że nowe fregaty będą oparte na zmodyfikowanych kadłubach kutrów Straży Wybrzeża Stanów Zjednoczonych typu Legend, jednak w ramach próby przyspieszenia wdrażania jednostek pierwsze z nich nie będą posiadały rozbudowanych sensorów ani uzbrojenia, a tym samym ich zdolności bojowe będą przypominały te LCS-ów⁶². Wszystko to skazało USN na nieodtworzenie w ciągu dziesięciolecia nawet części utraconych i potrzebnych zdolności. Co więcej, prawdopodobnie w konsekwencji przez najbliższe 10–15 lat utrzymana zostanie w służbie większa liczba korwet programu LCS, niż dotychczas planowano.

W długiej perspektywie przeszkodą dla nie tylko zwiększenia, lecz nawet utrzymania wielkości floty nawodnej może być zaprojektowanie, a następnie produkcja następców niszczycieli typu Arleigh Burke, które wyczerpały już swój potencjał modernizacyjny. Problem ten może tylko spotęgować ogłoszona

⁶⁰ R. O'Rourke, *Navy Littoral Combat Ship (LCS) Program: Background and Issues for Congress*, Congressional Research Service, 17.12.2019, congress.gov.

⁶¹ S. LaGrone, *Navy Cancels Constellation-class Frigate Program, Considering New Small Surface Combatants*, USNI News, 25.11.2025, news.usni.org.

⁶² *Navy Announces New Small Surface Combatant*, U.S. Navy, 19.12.2025, navy.mil.

w grudniu 2025 r. koncepcja budowy nawet 25 tzw. pancerników raketowych projektu Trump (typu Defiant)⁶³. Stany Zjednoczone nie posiadają stoczniowej bazy przemysłowej ani przestrzeni fiskalnej na równoczesne opracowywanie dwóch nowych dużych okrętów nawodnych, dlatego tzw. pancerniki raketowe (tak naprawdę przeskalowane krążowniki) mają zastąpić obecnie prowadzony program niszczyciela nowej generacji. Wydaje się, że prezentacja tej koncepcji jest nakierowana głównie na ego samego prezydenta Trumpa i Kongres nie przyzna jej finansowania, jednak wciąż w najlepszym możliwym scenariuszu oznacza to minimum trzy-cztery lata opóźnień w programie następców niszczycieli typu Arleigh Burke.

4. Konsekwencje dla Europy

Kłopoty Marynarki Wojennej USA rzutują na jej obecność na świecie, w tym na obszarze euroatlantyckim. Lotniskowcowe grupy bojowe rozmieszczane w rejonie odpowiedzialności 6 Floty należą do najmniejszych. Posiadają minimalną liczbę okrętów osłony, więc polegają na wsparciu sojuszniczym państw NATO i na amerykańskich niszczycielach stacjonujących w hiszpańskiej Rocie. Ponadto aktywność USN skupia się w pierwszej kolejności na wschodniej części Morza Śródziemnego i Bliskim Wschodzie, a nie na Morzu Norweskim i Morzu Północnym.

Obniżający się w najbliższych latach potencjał US Navy w połączeniu z wzrostem Marynarki Wojennej Chin stworzy ogromne wyzwanie dla Pentagonu. Sytuacja ta wymusi dalsze osłabianie obecności Amerykanów w regionie euroatlantyckim i przekierowywanie zasobów na Pacyfik. W przypadku wojny z ChRL należy spodziewać się niemal wyłącznego skoncentrowania się USN właśnie na Indo-Pacyfiku i – co za tym idzie – pełnego wycofania z innych części globu. Bez tak dramatycznego ruchu Stany Zjednoczone nie wygenerują odpowiednio dużych sił, które przecież w razie przedłużającego się konfliktu trzeba będzie rotować na wielotygodniowe naprawy i prace dokowe.

Tym samym państwa Europy będą musiały zbudować zdolności nie tylko do samodzielnego powstrzymywania Marynarki Wojennej Federacji Rosyjskiej. Ich okręty będą również odpowiedzialne za zapewnienie osłony przed jej okrętami podwodnymi i lotnictwem dalekiego zasięgu konwojom morskim z amerykańską pomocą wojskową dla Starego Kontynentu, jak również jednostkom handlowym transportującym tam LNG ze Stanów Zjednoczonych. Jednocześnie

⁶³ [Golden Fleet](#), U.S. Navy, navy.mil.

to na marynarki wojenne europejskich sojuszników spadnie obowiązek zagwarantowania bezpieczeństwa statkom korzystającym z wiodącego przez Morze Czerwone i Kanał Sueski szlaku handlowego łączącego Europę z Azją i Afryką.

V. KORPUS PIECHOTY MORSKIEJ WYMYŚLA SIĘ NA NOWO

Korpus Piechoty Morskiej Stanów Zjednoczonych (United States Marine Corps, USMC) to unikatowa formacja ekspedycyjna o bardzo wysokim stopniu gotowości. Realizuje szerokie spektrum zadań: od reprezentacyjnych przy Prezydencie USA, poprzez ochronę placówek dyplomatycznych, wsparcie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i niesienie pomocy humanitarnej w kraju, aż po szybkie reagowanie kryzysowe i bojowe w każdym zakątku świata. Pomimo specjalizacji w działaniach ekspedycyjnych pod względem uzbrojenia i zdolności lądowych nie odbiegał on dotąd znacznie od US Army. Obecnie również on przechodzi największą reformę od czasów II wojny światowej, aby dostosować się do nowych wyzwań w regionie Indo-Pacyfiku w ramach programu *Force Design* (wcześniej *Force Design 2030*)⁶⁴. Zmianie ulega zarówno cała struktura USMC, jak i większość uzbrojenia i sprzętu wojskowego, którym dysponuje.

1. Korpus Piechoty Morskiej – dotychczasowe zadania

Rozpoczęcie wdrażania *Force Design* zbiegło się w czasie z zakończeniem amerykańskich misji stabilizacyjnych na Bliskim Wschodzie, co drastycznie zredukowało konieczność ciągłej generacji sił na potrzeby operacji zagranicznych⁶⁵. Ten stan rzeczy pozwolił US Marine Corps skupić się na ich podstawowym zadaniu – ciągłym rotacyjnym generowaniu sił bardzo wysokiej gotowości do tworzonych wraz z Marynarką Wojenną USA grup desantowych – jednostek ekspedycyjnych (*amphibious ready group-marine expeditionary unit*, ARG-MEU), których dwie do trzech stale operują na morzach i oceanach globu.

Istnienie USMC wiąże się z potrzebą stałego podtrzymywania rozmieszczonych na całym świecie powietrzno-lądowych grup zadaniowych (*Marine air-ground task force*, MAGTF), składających się w równych częściach z wielkości wzmocnionego batalionu, z komponentu lądowego, lotniczego oraz logistycznego. Operują one z pokładów okrętów desantowych US Navy. Zadanie to stanowi coraz większe wyzwanie z uwagi na przedłużające się rotacje (planowo do sześciu miesięcy, w praktyce często do dziewięciu), wynikające z narastających kryzysów regionalnych. Nadwyrężało to nie tylko personel, lecz także flotę okrętów desantowych, co wydłużało cykle napraw i zmniejszało gotowość bojową.

⁶⁴ I. Loewenson, *Marine leaders drop '2030' from name of ambitious overhaul plan*, Marine Corps Times, 1.02.2024, [marinecorpstimes.com](https://www.marinecorpstimes.com).

⁶⁵ Obecność USMC w Afganistanie w latach 2001–2012 wahała się pod względem wielkości od jednostki ekspedycyjnej do brygady ekspedycyjnej. N.S. Lowrey, *U.S. Marines In Afghanistan, 2001–2002: From The Sea. U.S. Marines in the Global War on Terrorism*, Washington 2011, s. 359–361, [usmcu.edu](https://www.usmcu.edu).

Mapa 4. Regiony odpowiedzialności I i III MEF na zachodnim Pacyfiku

Źródło: J.F. Glynn, *Pacific Marines Strategy 2025*, USNI News, 30.05.2025, usni.org.

Całość struktury i wyposażenie US Marine Corps odzwierciedlają niepowtarzalny charakter tej formacji. Jednostki ekspedycyjne pozostają poza bezpośrednią kontrolą dowództwa USMC, które odgrywa rolę generatora sił na potrzeby strategicznych regionalnych dowództw połączonych (np. EUCOM czy INDOPACOM). Czyni to z Korpusu zbiór batalionów podporządkowanych pułkom, dywizjom, skrzydłom i grupom, pełniącym jedynie funkcję szkolno-administracyjną. W przeszłości na potrzeby większych operacji doraźnie powoływano pułkowe grupy bojowe i brygady ekspedycyjne, jednak nie funkcjonują one na co dzień w strukturze US Marine Corps jako formacje bojowe. Na najwyższym szczeblu USMC składa się z trzech sił ekspedycyjnych (*Marine expeditionary force*, MEF) – nominalnie jednostek wielkości korpusu, z których każda posiada dywizję piechoty, skrzydło lotnicze i grupę logistyczną (wielkości brygady) – oraz dowództw jednostek ekspedycyjnych.

Na zachodnim wybrzeżu USA stacjonują I Siły Ekspedycyjne (I MEF), na wschodnim – II Siły Ekspedycyjne (II MEF) – a w Japonii – wyraźnie mniejsze III Siły Ekspedycyjne (III MEF). Na zachodnim Pacyfiku USMC utrzymuje wysuniętą obecność dwóch sił ekspedycyjnych – III MEF, stacjonujące w Japonii, koncentrują się na północnym Indo-Pacyfiku, a I MEF stale rotacyjnie rozmieszczają swoje pododdziały w Australii i poblizu Filipin. Obie współpracują z amerykańskimi sojusznikami i partnerami, co pozwala I MEF i III MEF wzajemnie się wspierać, wzmacniając interoperacyjność i zwiększając zdolność do szybkiego reagowania w kryzysie i konflikcie⁶⁶. Ponadto od 2012 r. USMC utrzymuje rotacyjną obecność MAGTF w Australii w ramach sił rotacyjnych (*Marine Rotational Force* – Darwin). Wysunięta obecność Stanów Zjednoczonych w Azji Południowo-Wschodniej pochodzi z sił I MEF.

Przed rozpoczęciem wdrażania *Force Design* jednostki Korpusu dyslokowane na wschodnim i zachodnim wybrzeżu Stanów Zjednoczonych były do siebie zbliżone pod względem wielkości. Miały też identyczne zadania, tzn. ciągłe generowanie własnych MEU, jak również wsparcie III MEF poprzez rotowanie po batalionie piechoty i artylerii na Okinawie oraz, na zmianę, tworzenie jednej MEU na obszarze zachodniego Pacyfiku. Stała obecność USMC poza USA dotyczy wyłącznie Japonii, lecz większość lądowych pododdziałów bojowych przebywa tam rotacyjnie. Do niedawna US Marine Corps był też wyposażony w ciężkie pojazdy, w tym czołgi, co umożliwiało udział w działaniach lądowych w toku wojny konwencjonalnej, ale zdolności takie ulegają obecnie daleko idącym przekształceniom.

⁶⁶ J.F. Glynn, *Pacific Marines Strategy 2025*, op. cit.

2. Reforma – odpowiedź na chińskie wyzwanie

W 2020 r. generał David H. Berger, ówczesny komendant Korpusu Piechoty Morskiej USA, opublikował wizję jego transformacji na najbliższe 10 lat, mającą dostosować go do potencjalnej konfrontacji z ChRL. Reforma *Force Design 2030*, której nazwę szybko skrócono do *Force Design*, ma zupełnie zmienić charakter USMC – utracą one zdolność do prowadzenia masowych działań lądowych w ramach wojny konwencjonalnej oraz do morskiego desantu sił wielkości brygady i większych⁶⁷. W zamian mają się stać „chudsze, lżejsze i bardziej morskie”⁶⁸, rozwijając zupełnie nowe zdolności na potrzeby Marynarki Wojennej USA i w ściślejszej integracji z nią. Najważniejszymi aspektami aktywności US Marine Corps są dziś mobilność strategiczna i operacyjna oraz budowa zdolności do prowadzenia operacji w rozproszonym środowisku wysp pacyficznych, a także zdolności rozpoznawczych, wielodomenowych i rażenia na odległość kilkuset kilometrów. Jednocześnie transformacja miała nie wpłynąć na potrzeby finansowe Korpusu, co osiągnięto poprzez radykalną redukcję liczby etatów – o 12 tys. – przy jednoczesnym całkowitym wycofaniu czołgów i towarzyszących im pojazdów gąsienicowych⁶⁹ na początkowym etapie modernizacji. Tę przeprowadzono w całości do połowy 2023 r.⁷⁰

⁶⁷ Do 2020 r. dowództwa brygad ekspedycyjnych służyły do prowadzenia pełnoskalowych działań w domenie lądowej. Obecnie są łączone z grupami zadaniowymi, tworząc sztaby regionalnej koordynacji działań pomiędzy USMC i US Navy oraz sojusznikami. F.L. Donovan, *Task Force 61/2: A Model for Naval Warfighting*, U.S. Naval Institute, czerwiec 2022, usni.org.

⁶⁸ *We Are At Our Fighting Weight | Force Design 2030 Annual Update 2023*, Marines, 22.06.2023, youtube.com.

⁶⁹ D.H. Berger, *Force Design 2030*, Headquarters, U.S. Marine Corps, marzec 2020, marines.mil.

⁷⁰ *Idem*, *Force Design 2030 Annual Update*, Headquarters, U.S. Marine Corps, czerwiec 2023, marines.mil.

Tabela 19. Zmiany w zakresie liczby poszczególnych pododdziałów Piechoty Morskiej USA

Pełna nazwa	2019 r.	2030 r.	Zmiana, uwagi
batalion żandarmerii wojskowej	3 aktywne 1 rezerwowi	1 rezerwowi	-3 aktywne
dowództwo pułku piechoty	8	7	-1
batalion piechoty	24 aktywne 8 rezerwowych	21 aktywnych 6 rezerwowych	-3 aktywne -2 rezerwowe Etat batalionu zredukowano z 965 do 811 żołnierzy*
bateria artylerii lufowej (M777)	21 aktywne 8 rezerwowych	5 aktywnych 8 rezerwowych	-16 aktywnych
bateria artylerii raketowej (HIMARS/NEMESIS)	4 aktywne 3 rezerwowe	18 aktywnych 3 rezerwowe	+14 aktywnych
batalion czołgów (M1A1 FEP Abrams)	2 aktywne 1 rezerwowi	0	-2 aktywne -1 rezerwowi
kompania lekko opancerzona (LAV-25)	9	12	+3
kompania amfibijna (AAV-7/ACV)	6	4	-2
eskadra myśliwsko-szturmowa (docelowo F-35B/C)	18	18	Liczbę samolotów w eskadrze zmniejszono z 16 do 12**
eskadra śmigłowców lekkich (AH-1Z/UH-1Y)	7	5/7*	-2/0***
eskadra śmigłowców średnich (V-22)	17	16	-1 Liczbę V-22 w eskadrze zmniejszono z 12 do 10****

Pełna nazwa	2019 r.	2030 r.	Zmiana, uwagi
eskadra śmigłowców ciężkich (Ch-53)	8	5	-3
eskadra latających tankowców (KC-130J)	3	4	+1
eskadra dużych bezzałogowców (MQ-9)	3	6/3	+3/0

* [Infantry Battalion Experimentation 30 Phase II](#), Combat Development & Integration, 18.08.2023, youtube.com.

** [2025 Marine Aviation Plan](#), U.S. Marine Corps, styczeń 2025, media.defense.gov.

*** Decyzję anulowano i w 2024 r. odtworzono dwie eskadry śmigłowców lekkich rozwiązane w 2022 r., lecz są one wyposażone w o jedną czwartą maszyn mniej niż pozostałe eskadry⁷¹.

*** Decyzję anulowano i w 2024 r. odtworzono dwie eskadry śmigłowców lekkich rozwiązane w 2022 r., lecz są one wyposażone w o jedną czwartą maszyn mniej niż pozostałe eskadry, (zob. T. South, [Corps reactivates East Coast helicopter squadron it closed in 2022](#), Defense News, 5.07.2024, defensenews.com; [2025 Marine Aviation Plan](#), op. cit.).

**** Początkowo planowano obniżyć liczbę eskadr do 14 bez zmniejszania ich wielkości, jednak zamierzenia te zmieniono na początku 2025 r. *Ibidem*.

Źródło: D.H. Berger, [Force Design 2030](#), op. cit., s. 7; [2025 Marine Aviation Plan](#), op. cit.

Zmniejszenie struktur pozwoliło szybko zakupić zupełnie nowe platformy, takie jak lądowe wyrzutnie przeciwokrętowych pocisków NSM systemu NEMESIS (*Navy/Marine Expeditionary Ship Interdiction System*), oraz nowe pociski PrSM (w trzecim stadium rozwoju, ze zdolnościami przeciwokrętowymi) do systemów HIMARS. Planowano też wdrożyć systemy LMSL (*Long-Range Missile*) z pociskami Tomahawk, jednak po testach wycofano się z tej koncepcji, gdyż uznano, że zdolność tę na indopacyficznym teatrze działań zapewnią tworzone przez US Army MDTF. W uzbrojenie to ma zostać przebrojona większość istniejących baterii artylerii lufowej, co zapewni USMC nowe możliwości z zakresu rażenia celów. Pierwotnie podjęto także decyzję o sformowaniu zupełnie nowej formacji – trzech pułków przybrzeżnych (*Marine littoral regiment*, MLR), które powstają w ramach rozmieszczonych na Hawajach i Okinawie III Sił Ekspedycyjnych. W październiku 2025 r., po ukończeniu tworzenia tego na Hawajach i w trakcie formowania pierwszego na japońskiej wyspie, Korpus ogłosił, że nie utworzy trzeciego pułku przybrzeżnego. Zamiast tego ma zostać zachowane tradycyjne dowództwo pułku piechoty wypełniane

⁷¹ T. South, [Corps reactivates East Coast helicopter squadron it closed in 2022](#), Defense News, 5.07.2024, defensenews.com; [2025 Marine Aviation Plan](#), op. cit.

rotującymi batalionami piechoty i bateriami artylerii pochodzącymi z I i II MEF. Jednocześnie sprzęt przeznaczony dla III MLR ma zostać zakupiony i stanowić rezerwę w III MEF, pozwalając mu utworzyć ad hoc trzeci pułk przybrzeżny w razie potrzeby⁷².

Podstawowe zadanie MLR ma polegać na prowadzeniu rozpoznania sytuacji powietrznej i nawodnej na rzecz US Navy dzięki generowaniu małych (o rozmiarze wzmocnionego plutonu-kompanii), rozproszonych i wysuniętych pozycji w pasie pacyficznego tzw. pierwszego łańcucha wysp. W spektrum działań MLR mają się także znajdować uzbrajanie i tankowanie myśliwców skróconego startu i pionowego lądowania F-35B na przygodnych i improwizowanych lotniskach, monitorowanie wód wokół wysp (za pomocą bezzałogowych łodzi, które dopiero mają zostać opracowane) oraz odgrywanie roli przeciwlotniczych i przeciwokrętowych jednostek ogniowych. Tym samym będą zapewniały wsparcie Marynarce Wojennej USA i siłom sojusznicy przez wczesne wykrywanie posunięć Marynarki Wojennej Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej, ostrzeganie przed nimi oraz kanalizowanie jej ruchów, a jeśli zajdzie taka potrzeba – również niszczenie jej żeglugi nawodnej z użyciem własnych ograniczonych zdolności do obrony powietrznej⁷³.

⁷² E.M. Smith, *Force Design Update*, U.S. Marine Corps, październik 2025, marines.mil

⁷³ A.E. Renforth, *The Marine Littoral Regiment*, [w:] „Marine Corps Gazette”, czerwiec 2022, mca-marines.org.

Tabela 20. Porównanie jednostki ekspedycyjnej i pułku przybrzeżnego Korpusu Piechoty Morskiej USA

	Jednostka ekspedycyjna (<i>Marine expeditionary unit, MEU</i>)	Pułk przybrzeżny (<i>Marine littoral regiment, MLR</i>)
Komponent lądowy	batalion piechoty bateria artylerii (4-6 M777 lub HIMARS) pluton amfibijny (14 AAV-7 lub ACV) wzmocniony pluton rozpoznawczy (7 LAV-25) pluton czołgów (4 M1A1 FEP Abrams)*	batalion piechoty bateria NEMESIS (pociski przeciwokrętowe NSM)
Komponent lotniczy	mieszany dywizjon lotniczy: 6-8 myśliwców F-35B lub AV-8B Harrier II 12 zmiennowirnikowców transportowych MV-22B/C Osprey 4 ciężkie śmigłowce transportowe CH-53E/K 4-6 śmigłowców szturmowych AH-1Z Viper 3 śmigłowce wielozadaniowe UH-1Y Venom 5 dronów rozpoznawczych RQ-21 2 latające tankowce KC-130J (operujące z lądu)	batalion obrony powietrznej: bateria obrony powietrznej bardzo krótkiego zasięgu (Stinger i MADIS) bateria obrony powietrznej krótkiego zasięgu (Iron Dome) kompania kontroli przestrzeni powietrznej kompania połowego uzupełniania paliwa i uzbrojenia statków powietrznych
Komponent logistyczny	batalion logistyczny pluton inżynieryjny pluton żandarmerii wojskowej patrol rozminowanie (EOD)	batalion logistyczny
Łączna liczba żołnierzy	ok. 2200	1800-2000
Liczba formacji w US Marine Corps	7	2

* zlikwidowany

Źródło: *Amphibious Ready Group And Marine Expeditionary Unit Overview*, U.S. Marine Corps, marines.mil; *Marine Littoral Regiment (MLR)*, U.S. Marine Corps, 11.01.2023, marines.mil.

Na Okinawie stacjonuje ok. 19 tys. żołnierzy USMC (obok dwóch pułków przybrzeżnych pododdziały lotnicze, logistyczne i dowodzenia), w najbliższych latach ich liczba zostanie jednak zmniejszona do ok. 10 tys. Na podstawie porozumienia pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Japonią, zawartego jeszcze w 2008 r. pod presją niezadowolonych z amerykańskiej obecności mieszkańców wyspy oraz aby nie znajdować się w zasięgu chińskich systemów uderzeniowych, Korpus zbudował na Guam nową bazę dla ok. 5 tys. wojskowych⁷⁴. Nie ogłoszono jeszcze, które formacje przeniosą się właśnie tam, a które dalej, na Hawaje, lecz można domniemywać, że będą to głównie jednostki dowodzenia, kontroli lotniczej i logistyczne.

Aby zagwarantować MLR niezbędną mobilność operacyjną w pierwszym łańcuchu wysp oraz możliwość transportu sił między Guam a Okinawą, US Marine Corps usilnie naciska na Marynarkę Wojenną USA, aby ta zakupiła 35 średnich okrętów desantowych (program *medium landing ship*, wcześniej znany jako *light amphibious warship*), ale w najbardziej optymistycznym wariantcie pierwsze zostaną wprowadzone do służby najwcześniej w 2029 r.⁷⁵

Przekształceniom ulega też komponent rezerwy USMC, który do tej pory stanowił odbicie swojego aktywnego odpowiednika pod względem organizacji, obsady, szkolenia i większości wyposażenia. Teraz ma przyjąć bardziej skonkretyzowaną rolę uzupełniającą dla całych regionów geograficznych, takich jak Ameryka Południowa, Afryka i obszar euroatlantycki, co pozwoli głównym siłom Korpusu skupić się na Indo-Pacyfiku⁷⁶. W szczególności rezerwa ma przejąć pełną odpowiedzialność za niesienie pomocy humanitarnej i usuwanie klęsk żywiołowych w Stanach Zjednoczonych i ich bezpośrednim otoczeniu, jak również misje szkoleniowe w Ameryce Południowej i Afryce.

3. Wyzwania

Proces transformacji USMC napotyka istotne przeszkody, a ich pierwsze źródło to US Navy oraz jej (i amerykańskiej stoczniowej bazy przemysłowej) strukturalne problemy opisane w poprzednim rozdziale⁷⁷. Aby przeciwdziałać dalszemu spadkowi dostępności okrętów desantowych, oba rodzaje wojsk

⁷⁴ U.S. Marine Corps, *USMC/MOD Joint Statement - Commencement of Force Flow*, U.S. Marine Corps, 14.12.2024, marines.mil.

⁷⁵ R. O'Rourke, *Navy Medium Landing Ship (LSM) Program: Background and Issues for Congress*, Congressional Research Service, 13.01.2026, congress.gov; *Fleet Marine Force*, Marines, 15.02.2023, youtube.com.

⁷⁶ *Marine Forces Reserve Campaign Plan 2030*, U.S. Marine Forces Reserve, za: dvidshub.net, s. 33.

⁷⁷ T. South, *Marines Corps' landing ship taking longer, costing more than planned*, Defense News, 18.06.2024, defensenews.com.

podpisały memorandum określające zobowiązania US Navy względem Korpusu⁷⁸. Likwidacja programu lekkich okrętów amfibijnych bądź opóźnienia w tej dziedzinie mogą podważyć całą koncepcję pułków przybrzeżnych, której kluczowym celem jest zapewnienie mobilności operacyjnej w obszarze oddziaływania wrogich środków rażenia.

W przeciwieństwie do reszty Sił Zbrojnych Stanów Zjednoczonych US Marine Corps nie doświadcza kłopotów z rekrutacją ani nie musi obniżać wymagań stawianych kandydatom i podczas szkolenia. Boryka się natomiast z problemem utrzymania żołnierzy w służbie, skutkującym znacznymi brakami kadrowymi wśród starszych podoficerów. Dodatkowo reforma *Force Design*, choć ambitna, niesie ryzyko nietrafionych decyzji, których konsekwencje mogą ujawnić się w praktyce. Z uwagi na przejście przez komponent rezerwowy USMC odpowiedzialności za aktywność humanitarną i szkoleniową poza Indo-Pacyfikiem redukcji mogą ulec jego zdolności bojowe. To zaś może prowadzić do deficytu dostatecznie sprawnych bojowo uzupełnień w przypadku pełnoskalowej wojny i zaistnienia potrzeby zaangażowania tych formacji w działania zbrojne.

Force Design zakłada operowanie na olbrzymich przestrzeniach tzw. pierwszego łańcucha wysp (tj. pasma wysp i archipelagów biegnących łukiem od Japonii aż po Borneo) bardzo małej liczby wojsk – w zasadzie zaledwie dwóch wzmocnionych batalionów piechoty w ramach dwóch MLR. Potencjalne straty będą więc miały znaczący wpływ na funkcjonowanie całości USMC na tym teatrze działań, a przeciwnik będzie mógł atakować, używając relatywnie niewielkich sił i środków. W czasie pokoju USMC zachowa zatem na obszarze zachodniego Pacyfiku klasyczny pułk piechoty, który pozwoli na większe nasycenie wojsk.

4. Konsekwencje dla Europy

Reforma Korpusu oznacza poważne zmiany dla Europy. Jego obecność na tym teatrze działań maleje zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Zawężono rolę USMC w regionie nordyckim, do którego przypisane było dowództwo 2 Brygady Ekspedycyjnej, a w Norwegii składowano sprzęt dla niej. Dowództwo to przeobrażono z dowództwa jednostki bojowej w połączoną z US Navy Grupę Zadaniową 61/2, która skupia się na planowaniu na poziomie operacyjnym oraz integracji wielodomenowych pododdziałów rozpoznawczych nakierowanych na rozpoznanie i zrozumienie sytuacji na Dalekiej Północy⁷⁹.

⁷⁸ CMC, *CNO Define Readiness Levels, Availability of Amphibious Warships*, DVIDS, 14.06.2024, dvidshub.net.

⁷⁹ F.L. Donovan, *Task Force 61/2: A Model for Naval Warfighting*, op. cit.

Tym samym region stracił siły wzmocnienia na wypadek wojny z Rosją, a powstała luka musi być wypełniona przez inne państwa NATO lub Wojska Lądowe USA. W zamian zyskał nowe zdolności ponad szczeblem taktycznym.

Powiązane z obszarem euroatlantyckim II Siły Ekspedycyjne zajmują przy tym ostatnie miejsce w kolejce do modernizacji – najpóźniej otrzymują nowy sprzęt. Przykładowo ostatnie dwie eskadry samolotów AV-8B Harrier II należą właśnie do nich i zostaną przebrojone w nowe F-35B dopiero w 2026–2027 r., a eskadry śmigłowców szturmowych/wielozadaniowych tych sił są mniejsze o 25% niż w I MEF. Co więcej, jeden z ośmiu batalionów piechoty i jedna z ośmiu baterii artylerii II MEF są ciągle rotacyjnie rozmieszczone na Okinawie, tworząc jeden z dwóch tamtejszych pułków przybrzeżnych. Z kolei jednostka ekspedycyjna generowana przez II MEF musi być dzielona między kilka dowództw geograficznych (EUCOM, CENCOM, AFRICOM, a nawet częściowo SOUTHCOM), co w przypadku kryzysu w wielu regionach świata jednocześnie może skutkować brakiem sił USMC w Europie.

Trwająca przebudowa US Marine Corps jest podyktowana niemal wyłącznie wyzwaniem teatru indopacyficznego i przeciwdziałaniem zdolnościom projekcji siły rozwijanym przez ChRL. Należy więc zakładać, że w razie zbliżającej się, a następnie trwającej wojny Stanów Zjednoczonych z Chinami całość sił Korpusu zostanie przerzucona na Pacyfik niezależnie od kryzysów w innych częściach świata. W przypadku niewystąpienia takowego konfliktu i pomimo tych zmian USMC nadal będzie odgrywał ważną rolę w działaniach wielodomenowych w Europie Północnej, wspierając NATO w rozpoznaniu i monitorowaniu sytuacji w regionie.

Tabela 21. Docelowe pododdziały bojowe Korpusu Piechoty Morskiej USA i ich przypisanie do głównych formacji

	I Siły Ekspedycyjne (zachodnie wybrzeże USA)	II Siły Ekspedycyjne (wschodnie wybrzeże USA)	III Siły Ekspedycyjne (Hawaje-Japonia-Guam)	Siły rezerwy
dowództwo pułku piechoty	3	2	1* 2 MLR	2
dowództwo MEU	3	3	1	0
bataliony piechoty	11*	8*	2	6
bateria artylerii lufowej (M777)	3	2	0	8
bateria artylerii raketowej (HIMARS/NEMESIS)	6 × NEMESIS 4 × HIMARS	4 × NEMESIS 4 × HIMARS	3 × NEMESIS	1 × NEMESIS (szkolna) 2 × HIMARS
kompania lekko opancerzona (LAV-25)	8	4	0	6
kompania amfibijna (ACV)	2	2	0	2
batalion obrony powietrznej	1	1	3	0
batalion rozpoznawczy / operacji specjalnych	1	1	1	1
batalion Żandarmerii Wojskowej	0	0	0	1
eskadra myśliwko-szturmowa (docelowo 12 × F-35B)	4 + 1 szkolna (z 25 maszynami)	6 + 1 szkolna (z 25 maszynami)	2	0

	I Siły Ekspedycyjne (zachodnie wybrzeże USA)	II Siły Ekspedycyjne (wschodnie wybrzeże USA)	III Siły Ekspedycyjne (Hawaje- Japonia- Guam)	Siły rezerwy
eskadra myśliwsko- szturmowa (docelowo 12 × F-35C)	4	2	0	2 (po 12 maszyn) 1 szkolna (10 maszyn)
eskadra śmigłowców lekkich (15 × AH-1Z / 12 × UH-1Y)	4 + 1 szkolna	2 (po 12 × AH-1Z / 9 × UH-1Y)	0	2 (po 10 × AH-1Z / 8 × UH-1Y) 1 (z 5 × AH-1Z / 5 × UH-1Y)
eskadra śmigłowców średnich (10 × V-22)	6	6 + 1 szkolna (z 22 maszynami)	4	2
eskadra śmigłowców ciężkich (16 × Ch-53)	4	2 + 1 szkolna (z 17 maszynami)	0	1
eskadra latających tankowców (15 × KC-130J)	1	1	2	1
eskadra dużych bezzałogowców (MQ-9)	1	1 szkolna	1	0

* Po jednym batalionie piechoty i baterii artylerii z I i II Sił Ekspedycyjnych stale rotacyjnie rozmieszczono na Okinawie pod dowództwem III MEF. Ponadto takie same siły służą do stałego rotacyjnego generowania po jednym MEU na MEF.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów Korpusu Piechoty Morskiej USA.

VI. SIŁY KOSMICZNE: NOWA DOMENA WALKI

1. Siły kosmiczne – najmłodszy rodzaj amerykańskich sił zbrojnych

Siły Kosmiczne USA (US Space Force) to najmłodszy i najmniejszy rodzaj wojsk Sił Zbrojnych Stanów Zjednoczonych. Wydzielone jako osobny i niezależny byt z sił powietrznych w grudniu 2019 r., do dziś nie osiągnęły pełnej samodzielności. Nie posiadają własnej szkoły oficerskiej, więc korzystają z istniejącej infrastruktury dydaktycznej US Air Force. Główne założenie przy ich tworzeniu wiązało się z odciążeniem właśnie sił powietrznych, tak aby mogły się one w pełni skoncentrować na działaniach w atmosferze, pozostawiając domenę kosmiczną oddzielnemu wyspecjalizowanemu rodzajowi sił zbrojnych. W ten sposób powstałe US Space Force przejęły całą infrastrukturę wojskową i zasoby realizujące spektrum działań kosmicznych podlegających wcześniej USAF.

W poszukiwaniu tożsamości amerykańskie siły kosmiczne stworzyły na własne potrzeby całkowicie od podstaw nomenklaturę struktur organizacyjnych, stopni nieoficerskich i formacji. Wśród tych ostatnich podstawowa to delta, na której czele stoi pułkownik. Można wyróżnić trzy rodzaje formacji tego typu: ogólnorganizacyjne (*space delta*), przeznaczone do konkretnych zadań (*mission delta*) i instalacje wojskowe (*space base delta*). Jednostki US Space Force znajdują się w trakcie ciągłego tworzenia i przekształceń, które dostosowują je do doświadczeń nabytych w ostatnich latach. Na najwyższym szczeblu tymi wojskami zarządza szereg dowództw regionalnych i funkcjonalnych (zob. tabela 22), którym podlegają poszczególne delty.

Tabela 22. Organizacja Sił Kosmicznych USA

Jednostka	Rola
Dowództwa funkcjonalne	
Dowództwo Sił Bojowych (US Space Force Combat Forces Command)	Generuje i utrzymuje zdolności w przestrzeni kosmicznej dla dowództw połączonych Sił Zbrojnych USA
Dowództwo Systemów Kosmicznych (Space Systems Command)	Opracowuje, pozyskuje, wyposaża, rozmieszcza i utrzymuje zdolności kosmiczne
Dowództwo Szkolenia i Odporności (Space Training and Readiness Command)	Prowadzi i nadzoruje szkolenie personelu oraz rozwój doktryn

Jednostka	Rola
Komponenty dowództw połączonych Sił Zbrojnych USA	
Dowództwo Cybernetyczne Sił Kosmicznych USA (US Space Forces – Cyber)*	Zarządza zasobami Sił Kosmicznych USA w przestrzeni cybernetycznej
Dowództwo Sił Kosmicznych USA w Kosmosie (US Space Forces – Space)	Zarządza Siłami Kosmicznymi USA w przestrzeni kosmicznej (powyżej 100 km nad poziomem morza)
Dowództwo Sił Kosmicznych USA na Bliskim Wschodzie i w Azji Centralnej (US Space Forces – Central)	Zarządza Siłami Kosmicznymi USA w regionie Bliskiego Wschodu i Azji Centralnej
Dowództwo Sił Kosmicznych USA w Europie i Afryce (US Space Forces – Europe and Africa)	Zarządza Siłami Kosmicznymi USA w Europie i Afryce
Dowództwo Sił Kosmicznych USA na Indo-Pacyfiku (US Space Forces – Indo-Pacific)	Zarządza Siłami Kosmicznymi USA w regionie Indo-Pacyfiku
Dowództwo Sił Kosmicznych USA w Ameryce Południowej (US Space Forces – Southern)	Zarządza Siłami Kosmicznymi USA w Ameryce Południowej
Dowództwo Sił Kosmicznych USA w Ameryce Północnej (US Space Forces –Northern)	Zarządza Siłami Kosmicznymi USA w ramach Dowództwa Strategicznego i w Ameryce Północnej
Dowództwo Operacji Specjalnych Sił Kosmicznych USA (US Space Forces Special Operations Command)*	Zarządza Siłami Kosmicznymi USA w ramach Dowództwa Operacji Specjalnych
Pozostałe	
Element Sił Kosmicznych w Narodowym Biurze Rozpoznania (Space Force Element – National Reconnaissance Office)	Wspiera projektowanie, rozwój, wystrzeliwanie i utrzymanie amerykańskich satelitów wywiadowczych
Agencja Rozwoju Kosmicznego (Space Development Agency)	Opracowuje, testuje i wdraża zdolności śledzenia pocisków raketowych z przestrzeni kosmicznej przy użyciu dużych konstelacji satelitów
Biuro Szybkiego Rozwoju Zdolności Kosmicznych (Space Rapid Capabilities Office)	Specjalizuje się w szybkim opracowywaniu i produkcji zdolności kosmicznych w celu zaspokojenia krótkoterminowych potrzeb operacyjnych
Narodowe Centrum Wywiadu Kosmicznego (National Space Intelligence Center)	Agencja wywiadu Sił Kosmicznych USA

* dowództwa mające powstać w przyszłości

Źródło: opracowanie własne.

Zadania i działania US Space Force można podzielić na dwa zasadnicze filary: budowanie przewagi i prowadzenie walki w domenie kosmicznej oraz wspomaganie pozostałych rodzajów Sił Zbrojnych Stanów Zjednoczonych poprzez optymalizację i udostępnianie im zasobów kosmicznych (rozpoznanie, łączność). Odgrywają one zatem przede wszystkim rolę sił wsparcia. Jednocześnie od momentu ich utworzenia Stany Zjednoczone zakładają, że w najbliższym czasie kosmos może wyrosnąć na pole działań wojennych, a nie tylko rywalizacji⁸⁰.

2. Kosmos jako domena walki

Aktualnie USA nie mają systemów do prowadzenia działań zbrojnych w kosmosie, a co więcej – jako sygnatariusz *Układu o zasadach działalności państw w zakresie badań i użytkowania przestrzeni kosmicznej łącznie z Księżycem i innymi ciałami niebieskimi (Traktat o przestrzeni kosmicznej)* ze stycznia 1967 r. nie mogą takowych posiadać⁸¹. Dysponują natomiast pociskami bazowania ziemskiego będącymi w stanie zwalczać obiekty (satelity i pociski balistyczne) znajdujące się na niskiej orbicie oraz z powierzchni planety prowadzić niekinetyczne operacje antysatelitarne oparte głównie na systemach walki radioelektronicznej (choć zdolności te nie należą do domeny Sił Kosmicznych). US Space Force, na razie tylko teoretycznie, zamierza rozwijać systemy bojowe bazowania kosmicznego.

Wdrożenie rakiet kosmicznych wielokrotnego użytku firmy SpaceX w ostatnich 10 latach gwałtownie zredukowało koszt wynoszenia obiektów na orbitę, dzięki czemu istnienie małych i bardzo małych satelitów oraz konstelacji złożonych z ich setek czy tysięcy stało się możliwe i opłacalne. Siły Kosmiczne USA nie posiadają własnych rakiet kosmicznych – korzystają z usług podmiotów prywatnych z kapitałem amerykańskim i to na nich opierają też przyszłość swoich systemów satelitarnych. Rewolucja w dziedzinie kosztów oraz gwałtowny wzrost zdolności bojowych ChRL w domenie kosmicznej, zagrażający pozycji Stanów Zjednoczonych⁸², zdecydowanie rozbudowały ambicje amerykańskich sił kosmicznych.

Obecnie US Space Force planują budowę kilku gigantycznych superkonstelacji, na które docelowo może się składać nawet parędziesiąt tysięcy satelitów. Mają

⁸⁰ Stany Zjednoczone oficjalnie uznały kosmos za domenę działań wojennych wraz z utworzeniem Sił Kosmicznych USA w grudniu 2019 r. M. Moazzam, *Space as a Warfighting Domain: The Next Frontier in Global Military Strategy*, Global Defense Insight, 28.07.2025, defensetalks.com.

⁸¹ *Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies*, United Nations Office for Outer Space Affairs, 27.01.1967, unoosa.org.

⁸² B.C. Saltzman, *Testimony of General B. Chance Saltzman Chief of Space Operations United States Space Force*, The U.S.-China Economic and Security Review Commission, 3.04.2025, uscc.gov.

one odpowiadać za łączność (wojskowy odpowiednik Starlinka), obronę przed pociskami balistycznymi i walkę w kosmosie (Złota Kopała) oraz rozpoznanie radarowe i kontrolę przestrzeni powietrznej (kosmiczny AWACS). Najambitniejszym z nich jest wspomniana Złota Kopała (Golden Dome) – projekt ten ma zaowocować konstelacją bojowych satelitów o nieokreślonym jeszcze uzbrojeniu, nakierowanych na przechwytywanie wszelkich poruszających się na niskiej orbicie obiektów (zwłaszcza pocisków balistycznych, ale także satelitów i niedużych asteroid). Według administracji Trumpa przedsięwzięcie miało kosztować 175 mld dolarów, a system osiągnąłby wstępną gotowość operacyjną już w 2029 r., natomiast Biuro Budżetowe Kongresu ocenia jego koszt na 831 mld dolarów⁸³. Co więcej, w propozycji budżetowej na rok fiskalny 2026 r. administracja prezydenta wniosowała o anulowanie programu pozyskania E-7, a w miejsce tradycyjnych samolotów AWACS – stworzenie nowej gigantycznej konstelacji satelitarnej śledzącej całość ruchu lotniczego w ziemskiej atmosferze jednocześnie⁸⁴. Kongres zablokował jednak ten pomysł.

3. Wyzwania i zagrożenia

Deklarowane plany rozwoju Sił Kosmicznych USA są niezwykle ambitne i w perspektywie 10–20 lat mogą całkowicie odmienić strategiczną równowagę, przywracając niekwestionowaną supremację Siłom Zbrojnym Stanów Zjednoczonych. Zarazem z rozwojem tego rodzaju wojska wiąże się sporo ryzyk: od niewystarczającego finansowania, poprzez trudności technologiczne, po zmiany polityczne i aktywność potencjalnych przeciwników. Waszyngton musi opracować wiele nowych technologii, co będzie wymagało gigantycznych nakładów. Bez wyraźnego wzrostu budżetu Departamentu Obrony USA, który na razie nie nastąpił, środki te będą pochodziły z cięcia wydatków na inne rodzaje sił zbrojnych, najprawdopodobniej wojsk lądowych – albo projekty takie jak Złota Kopała nie wyjdą poza sferę zamierzeń.

Niezależnie od finansowania i zaangażowania politycznego nie ma pewności, że rozwój nowych technologii potrzebnych do realizacji planów US Space Force się powiedzie i przyniesie wymierne rezultaty w zakładanym czasie. Projekty te mogą więc pochłaniać każdą ilość pieniędzy z budżetu, bez efektów, a jednocześnie odbierać innym rodzajom wojsk niezbędne fundusze. Oprócz tego nadmierne skupienie zasobów w domenę kosmiczną i idące za tym osłabienie

⁸³ P.L. Swagel, *Effects of Lower Launch Costs on Previous Estimates for Space-Based, Boost-Phase Missile Defense*, Congressional Budget Office, 5.05.2025, cbo.gov.

⁸⁴ S. Losey, *Hegseth questions Air Force plan to buy E-7, touts space-based recon*, Defense News, 10.06.2025, defensenews.com.

innych domen operacyjnych może być szczególnie niebezpieczne dla Stanów Zjednoczonych i ich sojuszników w razie wystąpienia pełnoskalowej konfrontacji. Ponadto, jeżeli USA osiągną hegemonię kosmiczną wielokrotnie potęgującą ich potencjał bojowy, to naturalnym celem ewentualnego przeciwnika będzie stosunkowo łatwe odcięcie dostępu do przestrzeni kosmicznej dla wszystkich: przy dużym zagęszczeniu obiektów na niskiej orbicie zniszczenie zaledwie kilku z nich może wywołać syndrom Kesslera, czyli sytuację, w której kosmiczne śmieci tam nagromadzone zderzają się ze sobą, tworząc nowe szczątki generujące jeszcze więcej odłamków.

WYKAZ AKRONIMÓW

A2/AD (anti-access/area denial) – strategia antydostępowa

ABCT (armored brigade combat team) – pancerny brygadowy zespół bojowy

AFC (United States Army Futures Command) – Dowództwo Przyszłości Wojsk Lądowych USA

AMC (United States Army Materiel Command) – Dowództwo Materiałowe Wojsk Lądowych USA

AMRAAM (advanced medium-range air-to-air missile) – pocisk przeciwlotniczy średniego zasięgu

ARCENT (United States Army Central) – Centralne Dowództwo Wojsk Lądowych USA

ARFORGEN (army force generation) – model generowania sił Wojsk Lądowych USA

ARG (amphibious ready group) – grupa amfibijna

ARNORTH (United States Army North) – Północne Dowództwo Wojsk Lądowych USA

ARS (rescue and salvage ship) – okręt ratowniczy

ARSOUTH (United States Army South) – Południowe Dowództwo Wojsk Lądowych USA

ATF (fleet ocean tug) – oceaniczny holownik

AWACS (airborne early warning and control) – samolot wczesnego ostrzegania i dowodzenia

AWHC (United States Army Western Hemisphere Command) – Dowództwo Zachodniej Hemisfery Wojsk Lądowych USA

BCT (brigade combat team) – brygadowy zespół bojowy

BWP – bojowy wóz piechoty

CAB (combat aviation brigade) – brygada lotnictwa wojsk lądowych

CCA (collaborative combat aircraft) – program dużego bezzałogowego samolotu myśliwskiego

CG (guided missile cruiser) – krążownik rakietowy

CONUS (contiguous United States) – kontynentalne Stany Zjednoczone, bez Hawajów i Alaski

CSAR (combat search and rescue) – bojowe działania poszukiwawczo-ratownicze

CSG (carrier strike group) – lotniskowcowa grupa bojowa

CVN (nuclear-powered aircraft carrier) – lotniskowiec o napędzie atomowym

DDG (guided missile destroyer) – niszczyciel rakietowy

EPF (expeditionary fast transport) – rodzaj szybkich okrętów transportowych o płytkim zanurzeniu

ESB (expeditionary sea base) – okręt wsparcia działań jednostek specjalnych

ESD (expeditionary transfer dock) – statek transportowy

FFG (guided missile frigate) – fregata rakietowa

FORSCOM (United States Army Forces Command) – Dowództwo Sił Wojsk Lądowych USA

HHC (headquarters and headquarters company) – sztab i kompania dowodzenia

HIMARS (high mobility artillery rocket system) – system artylerii rakietowej

IBCT (infantry brigade combat team) – brygadowy zespół bojowy piechoty

ICBM (intercontinental ballistic missile) – międzykontynentalny pocisk balistyczny

IFPC (indirect fire protection capability) – program rozwoju systemu obrony powietrznej bardzo krótkiego zasięgu

ISV (infantry squad vehicle) – lekki samochód wojskowy

JATM (joint advanced tactical missile) – pocisk przeciwlotniczy dalekiego zasięgu

JEF (joint forcible entry) – forma operacji aeromobilnej mająca na celu uchwycenie bronionego obszaru

JSF (joint strike fighter) – program myśliwca wielozadaniowego piątej generacji

KFOR (Kosovo Force) – międzynarodowe siły pokojowe NATO, działające na terenie Kosowa

LCC (amphibious command ship) – klasa okrętów dowodzenia

LCS (littoral combat ship) – program i klasa niedużych okrętów do działań przybrzeżnych

LHA (landing helicopter assault) – klasa dużego okrętu desantowego wyposażonego w ciągły pokład lotniczy

LHD (landing helicopter dock) – klasa dużego okrętu desantowego wyposażonego w ciągły pokład lotniczy

LMSL (long-range missile) – system raketowy dalekiego zasięgu

LPD (landing platform dock) – klasa dużego okrętu desantowego

LSD (landing ship dock) – klasa dużego okrętu desantowego

LSM (landing ship medium) – program średnich okrętów desantowych

LUSV (large unmanned surface vessel) – klasa dużych bezzałogowych jednostek nawodnych

MADIS (Marine air defense integrated system) – system obrony powietrznej bardzo krótkiego zasięgu

MAGTF (Marine air-ground task force) – powietrzno-łądowa grupa zadaniowa Korpusu Piechoty Morskiej USA

MBCT (mobile brigade combat team) – mobilny brygadowy zespół bojowy

MDTF (multi-domain task force) – wielodomenowa grupa zadaniowa

MEF (Marine expeditionary force) – siły ekspedycyjne Korpusu Piechoty Morskiej USA

MEU (Marine expeditionary unit) – jednostka ekspedycyjna Korpusu Piechoty Morskiej USA

MLR (Marine littoral regiment) – pułk przybrzeżny Korpusu Piechoty Morskiej USA

MLRS (multiple launch rocket system) – system wieloprowadnicowej artylerii raketowej

MUSV (medium unmanned surface vessel) – klasa średnich bezzałogowych jednostek nawodnych

NDAA (National Defence Authorization Act) – ustawa autoryzująca amerykańskie wydatki na obronność w danym roku fiskalnym

NEMESIS (Navy/Marine expeditionary ship interdiction system) – raketowy system przeciwokrętowy

NGAD (next-generation air dominance) – program myśliwca przewagi powietrznej szóstej generacji

NSM (naval strike missile) – pocisk przeciwokrętowy

OPFOR (opposing force) – jednostka wojskowa, której zadaniem jest reprezentowanie wroga na ćwiczeniach

PrSM (precision strike missile) – pocisk balistyczny krótkiego zasięgu

SBCT (stryker brigade combat team) – brygadowy zespół bojowy Stryker

SFAB (security force assistance brigade) – brygadowy zespół wsparcia sił bezpieczeństwa

SSBN (submersible ship, ballistic missile, nuclear-powered submarine) – okręt podwodny o napędzie atomowym, nosiciel pocisków balistycznych

SSGN (submersible ship, guided missile, nuclear-powered) – okręt podwodny o napędzie atomowym, nosiciel pocisków manewrujących

SSN (submersible ship, nuclear-powered attack submarine) – okręt podwodny o napędzie atomowym

T2COM (United States Army Transformation and Training Command) – Dowództwo Transformacji i Szkolenia Wojsk Lądowych USA

TAGOS (auxiliary general ocean surveillance) – klasa okrętów oceanograficznych

TAKE (dry cargo/ammunition ships) – klasa okrętów zaopatrzeniowych

TAO (fleet replenishment oiler) – klasa okrętów zaopatrzeniowych, zbiornikowców

TAOE (fast combat support ship) – klasa okrętów zaopatrzeniowych

TAOL (light replenishment oiler) – klasa okrętów zaopatrzeniowych, zbiornikowców

THAAD (terminal high altitude area defense) – system obrony przeciwraكية-towej dalekiego zasięgu

TOW (tube-launched, optically tracked, wire-guided) – ciężki przeciwpan-cerny pocisk kierowany

TRADOC (United States Army Training and Doctrine Command) – Dowództwo Szkolenia i Doktryn Wojsk Lądowych USA

USAF (United States Air Force) – Siły Powietrzne USA

USAFRICOM (United States Africa Command) – Dowództwo Afrykańskie Stanów Zjednoczonych

USAREUR-AF (United States Army Europe and Africa) – Dowództwo Wojsk Lądowych USA w Europie i Afryce

USARPAC (United States Army Pacific) – Dowództwo Wojsk Lądowych USA na Pacyfiku

USCYBERCOM (United States Cyber Command) – Dowództwo Cyberprzestrzenne Stanów Zjednoczonych

USEUCOM (United States European Command) – Dowództwo Europejskie Stanów Zjednoczonych

USINDOPACOM (United States Indo-Pacific Command) – Dowództwo Indo-Pacyfiku Stanów Zjednoczonych

USMC (United States Marine Corps) – Korpus Piechoty Morskiej USA

USN (United States Navy) – Marynarka Wojenna USA

USNORTHCOM (United States Northern Command) – Dowództwo Północne Stanów Zjednoczonych

USSOCOM (United States Special Operations Command) – Dowództwo Operacji Specjalnych Stanów Zjednoczonych

USSOUTHCOM (United States Southern Command) – Dowództwo Południowe Stanów Zjednoczonych

USSPACECOM (United States Space Command) – Dowództwo Kosmiczne Stanów Zjednoczonych

USSTRATCOM (United States Strategic Command) – Dowództwo Strategiczne Stanów Zjednoczonych

USTRANSCOM (United States Transportation Command) – Dowództwo Transportowe Stanów Zjednoczonych

XLUV (extra large unmanned undersea vehicle) – klasa bardzo dużych bezzałogowych jednostek podwodnych